ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5536 10/23 ԱՊՐԻԼ 1904 ՇԱԲԱԹ 6 ՍԷՖԷՐ 1322 ԻԱ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5539

درعلیه ده غلطه ده ﴿ آره ولك ﴾ غزته سی اداره خانه سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԱՒԵԼՈՐԴ ՍՏԻՊՈՒՄՆԵՐ

Ապահովաբար՝ եթէ կայ բան մը որ սխալմամբ չըլլար, այն ալ բարեգործութիւնն է։

Բարիք մը՝ իսկապէս բարիք ըլլալու համար պէտք է ինքնաբուղխ ըլլայ։

Ֆրանքլին՝ տեղ մը ըսած է թէ աշխարհի լաւագոյն հարցումը հետեւեալը միայն կրնայ ըլլալ.—«Ի՞նչ բարիք կրնամ գործել»։

Այսպէս, բարերար մը՝ իրական կարօտութեան մը, ճշմարիտ սփոփանքի մը հայթայթման հարկը պիտի զգայ, որպէս զի կարենայ պէտք եղած կերպով բարերարել։

Ստիպել մէկը անպատճառ սա կամ նա բարի նպատակին նպաստելու, սա կամ նա հանրային հաստատութեան օժանդակելու, խելացի գործ չէ, ո՛չ թէ անոր համար որ ճշմարիտ բարերարութիւն մը չի կրնար նկատուիլ այդ պայմաններուն մէջ տրուածը, այլ անո՛ր համար մանաւանդ որ միանգամ ընդ միշտ բարերարելու տրամադրութիւնը կը մոռցնէ մարդուս քով։

Պէտք է թողուլ որ այդ նպաստին եւ օժանդակութեան պէտքը մարդ ինք զգայ ամէն բանէ առաջ, եւ իր սրտին թելադրութեանց համաձայն բանայ քսակը ա՛յնչափ որչափ որ կ'ուզէ կամ կրնայ։

Մարդիկ՝ եթէ ամէն բանի մէջ նախասիրութիւն մը ունին, բարեգործութեան մէջ ալ ինչո՞ւ չպիտի ունենան։ Մէկը կրնայ սկզբունքով ոչինչ վճարել եկեղեցիի մը. բայց անդին դպրոցներ կան զորս առանց օժանդակութեան չի թողուր։ Ուրիշ մը կրնայ բոլորովին հակառակը ըլլալ։ Տակաւին կան՝ որ մի՛միայն Թշուառութեան տեսարաններէ կ'ազդուին, եւ որչափ ալ իրենց եղած նպաստի կոչերը անպատասխանի թողուն, կրկին չեն կրնար անտարբեր մնալ անկարի մը պաղատանքին, անօթիի մը աղաչանքներուն հանդէպ։

Բարեգործութեան մը մէջ, տրուած դրամէն աւելի նպատակին բարութիւնն ու գեղեցկութիւնը կը փնտռուի։ Բայց այդ նպատակը՝ բարերարը ի՛նք պէտք է յղացած ըլլայ, իր սրտէն պէտք է բղխի որպէս զի կարենանք զայն գնահատութեան մը առարկայ դարձնել։

Միւս կողմէ, բարիք մը՝ կարօտութիւններ, ցաւեր ու Թշուառութիւններ սփոփելուն չափ պէտք է երջանկացնէ նոյն ինքն բարերարողը։ Մարդ պէտք է հաճոյք զգայ տալուն համար։ Եւ ստիպումի տակ եղած բարեգործութիւն մը ո՛չ այդ երջանկութիւնը կրնայ պարգեւել բարերարողին, ոչ ալ այն հաճոյքը՝ որ զինքը պիտի մղէր բարերարելու նոր առիթներ հետապնդելու։

Ընդհակառակը, ստիպումը զինքը պիտի պաղեցնէ բարիքէն, տեսակ մը աւելորդ բեռ ու մտահոգութիւն պիտի նկատէ զայն, եւ միշտ առիթներ պիտի ստեղծէ այդ աւելորդ բեռին ու մտահոգութեան ենթարկուելէ խուսափելու համար։

⁂

Պոլսոյ ամէնէն բազմահայ արուարձաններէն մէկուն Թաղ. Խորհուրդը այս զատկական տօներուն առթիւ 500 Թաղեցիներու իւղագինի խնդրանք ընելէ, ու մեծ մասէն պատասխան մը չստանալէ վերջ, ուզեր է ամբողջ ժողովուրդին հասկցնել իր կրած յուսախաբութիւնը, ու վերոյիշեալ 500 Թաղեցիներու անունը կրող ցանկ մը փակցուցեր է եկեղեցւոյն բակին մէջ, իւրաքանչիւր անունին առջեւ նշանակելով սա չափ դրամ տուած ըլլալը եւ կամ բնաւ տուած չըլլալը։

Թաղ. Խորհուրդը անշուշտ ուզած է խայտառակել այն Թաղեցիները որոնք իւղագին չէին վճարած։

Թերեւս անանկ կարծած է թէ այդպէս վարուելով, այդ հրապարակային ամօթը անոնց ճակտին նետելով, զանոնք կը ստիպէ անպատճառ իւղագինը վճարելու, եթէ ո՛չ այդ առթիւ, գոնէ յաջորդ առիթներու մէջ։

Թաղ. Խորհուրդը կրնայ այս մտածումներով շարժած ըլլալ, եւ հետեւաբար, յաւակնիլ թէ իր ըրածը Թաղին օգտին համար է, Թաղին եկեղեցւոյն պայծառութեան համար։

Աղէ՛կ, բայց խնդիրը հոն է որ այդ տեսակ ընթացք մը իր ակնկալածին բոլորովին հակառակ արդիւնք մը տալու միայն կը ծառայէ եւ ո՛չ ուրիշ բանի։

Այսպէս, ամբողջ ժողովուրդին ելլել յայտարարել թէ այսինչ Թաղեցին իւղագինի դրամը չէ՛ վճարած, հակառակ իրեն եղած դիմումին, պարզապէս զայն նախատել կը նշանակէ, եւ ո՛չ ոք անշուշտ բարի եկար ըսելու տրամադրութիւնը կ'ունենայ զինքը նախատող մարդոց հանդէպ։

Թաղ. Խորհուրդը օգուտ մը կ'ակնկալէ այդ ընթացքէն, բայց փոխանակ օգուտի, աւելորդ հակառակութիւններու, թշնամութիւններու, վշտացումներու եւ ցրտացումներու միայն առիթ պիտի տայ, անանկ որ իր իրաւասութեան տակ գտնուող եկեղեցւոյն բարիքը հետապնդած միջոցին, պարզապէս անոր վնաս պիտի պատճառէ։

Որովհետեւ, անգամ մը այդպէս նախատուելէ վերջ, անշուշտ ոչ ոք պիտի ուզէ տաք վերաբերում մը պահել եկեղեցւոյն նկատմամբ, եւ անկէ վերջ ո՛չ թէ միայն իւղագինի առիթներու մէջ, այլ նպաստի ուրիշ խնդրանքներու առթիւ ալ ձեռնպահ պիտի մնայ։

Եւ ապահովաբար ոչ ոք իրաւունք պիտի ունենայ զինքը մեղադրելու։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՀԱԶԶՕ ԱՒԱՆԸ

(Թղթակցութիւն «ԱՐԵՒԵԼՔ»ի)

ՍՂԵՐԴ, 18 Մարտ 1904

Հազզօ կամ Իւզու աւանը, վարչականապէս Մշոյ նահանգի Գապըլճէվզ գաւառակին ենթարկուած գիւղախմբապետութիւն (նահիյէ) մըն է այսօր։ Բնակիչները կը բաղկանան Թուրք եւ հայ տարրերէ եւ կը հաշուուին իբր 150 տուն։ Թուրքերը քրդախօս են եւ մեծ մասով խանութպան, երկրագործ կամ ջորեպան։ Հայերը՝ կը խօսին աղաւաղեալ հայերէն մը, արաբերէն եւ քրդերէն լեզուներով խառն։ Գլխաւորապէս կը զբաղին ազանիութեամբ եւ այլ նախնական արհեստներով։ Նիւթապէս շատ աննախանձելի վիճակի մը մէջ են եւ առ հասարակ խեղճուկ կ'ապրին։ Իրենց հացին ի խնդիր, սովորաբար ընտանիքով կը գաղթեն շրջակայ գաւառները, Միաֆարղին եւ Տիարպէքիր։ Նշանակելի պարագայ մըն է որ Հազզօցիք ուր որ ալ երթան միշտ անփոփոխ կը պահպանեն իրենց մայրենի լեզուն, տարազը, արհեստը եւ ընտանեկան ուրոյն սովորութիւնները։ Ունին հետաքրքրական բարքեր ու սովորոյթներ արժանի ուսումնասիրութեան։ Հազզօի բարձր դիրքին, մաքուր օդին եւ առողջարար ջուրին հակառակ, ժողովուրդը ֆիզիքական կատարեալ առողջութիւն մը չի ներկայեր իր մէջ, լեռնաբնակ ուրիշ ժողովուրդներու պէս, ինչ որ վերագրելի է, ըստ իս, վաղահաս ամուսնութեան, գինեմոլութեան եւ քիչ մըն ալ սնունդի անբաւականութեան։ Իրենց պատրաստած օղին ու գինին կը խմեն առատ եւ կ'ուտեն քարէն կակուղ ինչ որ ձեռք անցընեն, հերիք է որ իրենց ստամոքսը լեցուի։

Հազզօցիները բոլոր ամենալայն առումով նախանձախնդիր են իրենց եկեղեցիին եւ կրթութեան, որուն համար մինչեւ այսօր զերծ մնացած են դաւանանքի որսորդներու ամէն տեսակ հետապնդութենէ։ Ունին ամրաշէն եւ բարձրաբերձ եկեղեցի մը՝ Ս. Աստուածածին, եւ մատուռ մը Ս. Դանիէլ անունով։ Քահանաները Թուով վեց են, երեքը եկեղեցիին վրայ ձեռնադրուած եւ միւս երեքը, շրջակայ ժողովուրդը հովուելու համար։ Հազզօի մէջ սկիզբէն ի վեր եկեղեցիին կից կայ ազգ. վարժարան մը։ 1899էն առաջին ալ ազգ. Պատրիարքարանէն ղրկուած ամսական երկու ոսկի նպաստով իր գոյութիւնը կը պահպանէր ինչ որ քիչ մխիթարութիւն մը չէր խեղճուկ ու աղէտ ժողովուրդին համար։ Ցաւով դիտել կու տամ սակայն թէ Ուսումնական տարեշրջանիս սկիզբէն այդ փոքրիկ նպաստը դադրած է, Նպաստից Պատ. Յանձնաժողովոյ այս անակնկալ անօրէնութիւնը, աւելորդ է ըսել մեծ յուզում առաջ բերած է Հազզօի մէջ, ըստ որում զրկեց գիւղին ուսումնատենչ մանուկները կրթութեան բարիքներէն, ծանր հարուած մը տալով նաեւ ուսուցչական մարմինն որ իր հացին ի խնդիր հոն դիմած եւ 2-3 ամիս պաշտօնավարած էր։

Հազզօ, Թէպէտեւ Ազգ. Վարչութեամբ ալ Մշոյ վիճակին կը պատկանի, բայց տեղին մօտաւորութեան պատճառաւ, պատկանելով Առաջնորդարանին հաւանութեամբ յարմարագոյն դատուած եւ Սղերդի Առաջնորդարանին վերին հսկողութեան յանձնուած էր վարժարանը։ Տեղացիները շատ գոհ էին այս կարգադրութենէն, անոր համար որ իրենց վարժարանը թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս աւելի կ'օգտուէր։ Սղերդի Առաջնորդը վարժարանին կանոնաւոր մատակարարութեան մօտէն հսկելէ զատ, ամսական 100-130 ղրշ. եւ ձրի դասագիրք կը հայթայթէր անոր, բացի ազգ. Պատրիարքարանի նպաստէն։ Բայց այդ նպաստին դադրելովը գլխաւորապէս եւ վարժարանին հոգաբարձութեան եւ Ն. Գերապատուութեան միջեւ ուսուցչական փոփոխութեան երեսէն ծագած անհամաձայնութեան պատճառաւ մասնաւորապէս, պարտաւորեցաւ անցեալ դեկտ.ի մէջերը ետ կոչել Նորընտիր Ա. ուսուցիչը եւ հրաժարեցաւ հսկողութենէն, հոգաբարձութեան եւ Նախորդ ուսուցչական մարմնոյն Թողլով վարժարանը։ Հազզօի հոգաբարձութիւնը հակառակեցաւ Տեսչութեան հրամանին եւ զլացաւ իր օգնութիւնը Նորընտիր Ա. ուսուցչին որ միմինակ մնալով, ինչպէս ըսի, Սղերդ դարձաւ Տեսչութեան հրամանաւ։

Ահա սա է խնդիրը իր իսկութեան մէջ։ Մինչ այս մինչ այն, Հազզօցիները աղքատ են եւ անկարող տեղական միջոցներով վարժարան մը կառավարելու. ուստի Թախանձագին կը խնդրեն Ազգ. Պատրիարքարանէն որ առաջուան պէս նպաստը ղրկուի, գէթ քանի մը տարուան համար ալ, եւ Սղերդի Առաջնորդէն բարեացակամութենէն ալ՝ որ վերստանձնէ վարժարանին հսկողութիւնը։

Հազզօցիներուն այս անկեղծ փափաքին արձագանգ ըլլալով, ես ալ իմ կարգին թէ՛ Նպաստից պատ. յանձնաժողովոյ եւ թէ Սղերդի վարժարանաց Տեսչութեան բարձր գթութիւնը կը խնդրեմ հրապարակաւ։ Յուսով եմ որ նկատի ունենալով հարիւրէ աւելի Հազզօի հայ մանկտւոյն աղերսանքը, անմիջապէս կը կարգադրուի այն նպաստի խնդիրը եւ փափաքելի ուղղութիւն մը կը տրուի Հազզօի վարժարանին, ինչ որ ա՛յնքան կարեւոր է եւ անհրաժեշտ։

ՌՋԷ

ՏՕՆ ԺՈՒԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԵՐԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Կեանքիս ամէնէն գեղեցիկ օրը այն եղած է ուր, դեռ տասներկու տարեկան, հօրենական յարկն ու իր անարատ վայելքները Թողլով իրաւագիտութիւն սորվելու համար Բարիզ գացած եմ։ Այս ըսածս պարզապէս այլանդակութիւն մըն է, զի ապերախտ տղու մը երջանկութիւնը պատրաստող լաւագոյն ծնողքն ունէի։ Սակայն վերջապէս ազատ էի։ Յուլիսի սկիզբէն ի վեր, չրջանաւարտի երկրորդ վկայականս ա՛լ լաւ նիշով ունէի, զի գիտութեանց մասին, գլխաւորաբար բնագիտութեան եւ տարրաբանութեան, ոչ մէկէ կը վախնայի։ Եւ այդ հանդիսաւոր ժամուն Թղթապանակիս մէջ հազար ֆրանքնոց տոմս մը ունենալով եւ լաւանըկէրը ինձմէ աւելի երիտասարդ հօրեղբօրորդի մը որուն քիչ առաջ, սեղանէ ելլելու ժամանակ, բակին մէկ անկիւնը, յուսահատական հառաչանքներ արձակած էի՝ մեր մինակ Բարիզ կ'երթալուն։ Բայց, պէտք է ըսեմ թէ այս մեկնումը որոշուած էր երկար վիճաբանութիւններէ ետք, որոնցմէ, ակամայ, մէկ քանի հատուած լսած եւ զորս հօրեղբօրս տղեկանս՝ Իվօնին, պատմածներուս ամբողջացուցած էի։

Մայրս չուզեր որ իրաւագիտութիւնը Բուաթիէ սորվիմ. իսկ հայրս զիս Բարիզ ղրկել կ'ուզէր։

—Բարիզի մէջ, կ'ըսէր մէկը, գիտենք թէ ի՛նչ պիտի ընէ։

—Յայտնի է, կը պատասխանէր միւսը, հոն գործելիք անխելքութիւնները հոն պիտի գործէ։

—Այն ատեն թո՛ղ Բուաթիէ երթայ. աւելի մօտ է եւ հսկողութիւնն աւելի դիւրին կ'ըլլայ։

—Ի՛հ, յարեց հայրս հեգնական շեշտով մը. ինչու այն ատեն գլխարկներդ հոն չես ապսպրեր։ Երիտասարդներու խենդութիւններն ալ կանանց նորաձեւութիւններուն կը նմանին. մեր մէջ ընդունուած է թէ Բարիզի դրոշմը կրելու են։

Վերջ ի վերջոյ մեկնած էի, բայց հազիւ կրնայի [illegible] հաւատալ. հազիւ տոմսակս գրպանս էր եւ մինչեւ կը սպասէի կառախումբին որ հեռու չէր, միանգամայն կայարանին դիմացի պողոտային կողմը կը նայէի, գրեթէ անկասկած ըսպասելով տան վերադառնալու հրամանին։

Փոխանակ այդպիսի լրաբերի մը, վերջին վայրկեանին բոժոժներու ձայն մը լըսեցի եւ չքեղ կառքի մը շառաչով հասնիլը տեսայ։ Անպատճառ, տիկին Լանգըլուաթըններունն էր, վասն զի գիւղին մէջ միայն անոնք այդպիսի տան կառք ունէին։

—Հա՛, մտածեցի. Հիլէռ ալ Լանգըլուաթըն ըլլալու է, որ ինծի պէս իրաւագիտական վարժարան արձանագրուելու համար կը մեկնի։ Ճամբան, ինչ աղուորիկ պիտի խնդանք։

Հիլէռն ու ես դպրոցի ընկեր էինք, բայց մեր ընտանիքները Թէեւ սերտ բարեկամութիւն ունէին սակայն ցանցառ կը տեսնուէին, երկու բնակարանները երկաթուղւոյն աջ եւ ձախ կողմը՝ մէկ մէկէ ութը մղոն հեռու ըլլալով։

Ընկերոջս անդրանիկ եղբայրը անցեալ ձմեռը ամուսնացած էր շատ հարուստ Բարիզուհիի մը հետ զոր երբեք տեսած չէի, զի հիւանդութեան պատճառաւ գրեթէ բոլոր արձակուրդը անկողին անցուցած էր։ Դալով իրաւագիտութեան ապագայ ուսանողին, դպրոցէն ելլելէն ի վեր համբարած էր։ Սակայն իր նամակներէն գիտէի թէ Բարիզ մէկզմէկ պիտի գտնէինք։

Հազիւ երկու ձիերը կայարանին վերնափեղկին տակ կանգ առած էին, իսկոյն կառքին դռնակին առջեւ նետուեցայ։ Բայց մեծ եղաւ զարմանքս, ինչու որ Հիլէռը չեղաւ։ Կառքին մէջ միակ համբորդուհի մը կար, վերջին նորաձեւութեան համեմատ հագուած, բարձրահասակ, ճոխ զգեստներով. անոր ամենափոքր շարժուածքը վայելչութիւն մը ցոյց կու տար, որուն հանդիպելու վարժուած չէր մեր պզտիկ քաղաքին կանանց քով։

— Օ՜հ, ներեցէք, ըսի, քիչ մը շփոթած, կարծեցի թէ Հիլէռն է։

— Անիկայ չէ, պատասխանեց տիկինը ժպիտով մը որ խիստ ճերմակ ակռաներ ցոյց տուաւ։ Անոր մեկնումը ութ օրուան համար ուշացած է մրսածութեան պատճառաւ։

— Օ՛, կոմսուհին... աղաբերի մ'չէ, հարցուցի յանդգնութեամբ։

Մեր մէջ, երբ՝ իրենց անունովը յորջորջելու կերպը, ինչպէս կ'ըսէր մայրս, շատ չէր սիրուեր։ Բայց երբ ուստեղ եւ կամ գրեթէ այդպիսի բաներու մեծ հոգ չէս ըներ։ Արդէն անծանօթ կինը անշուշտ Տիկին դը Լանգըլուաթըի քոյր մը՝ զրուցուածքիս ճշմարտութենէն այլայլած չերեւցաւ։

— Այո՛, պատասխանեց, սքանչելի աղջիկ մը ծնաւ։ Բերկրութեան մէջ են։ Ամենայն ինչ գոհացուցիչ կերպով տեղի ունեցաւ։

Այս կարճ խօսակցութեան ժամանակ, կառքէն՝ իմ օգնութեամբս՝ ծածկոցներու, կրկնոցներու եւ պայուսակներու կոյտ մը հանած էր ու զմայլեցուցիչ կերպով ձեռնոցապատ ձեռքովը՝ զինքը բերող կառապանին ափին մէջ ոսկի մը դրած էր։ Եւ մտածել թէ, համբորդելու համար, ե՛ս, ամենէն հին ձեռնոցներս դրած էի։

Վայրաշարժը կը սուլէր։

— Շո՛ւտ, տոմսակնիդ առէք, ըսի Բարիզուհւոյն, ես ձեր ծածկոցները կը հոգամ։

Երեք վայրկեան ետքը մինակ էինք, կատարելապէս մինակ Օրլէանի երկաթուղւոյ շոգեկառքի մը մէջ որ անմիջապէս յառաջ ճամբայ կ'ելլէր։ Ալ լմնցած էր, այս ժամուս կրնային ետեւէս վազել, Բարիզ հասնելէս առաջ, չէին կրնար զիս բռնել։

Ամէն պարագայի մէջ, կը մտածէի խորախաթար. եթէ գիտնային գիւղին մէջ թէ Կոմսուհի դը Լանգըլուաթի մէկ ազգականը գիշերը երիտասարդի մը հետ մինակ համբորդած է...։ Միայն թէ, Աստուած իմ, ոչ ոք զմեզ տեսած ըլլար։ Սակայն ընկերուհիս շատ վախնալ չէր թուեր։ Գլխարկը կը հանէր, եւ վակոնին լամբարը կը լուսաւորէր փառաւոր եւ խարտեաշ գէս մը որուն նմանը երբեք տեսած չէի։ Ափսո՛ս, սեւ ժանեակէ էշարփ մը որ հեշտալի բուրումներ կը սփռէր, իսկոյն եկաւ այդ հսկայ ոսկին ծածկել։ Դիմացս, բարձին վրայ, գեղուհին, իրական անկողին մը շինեց եւ շնորհալի ձեւով փռուեցաւ, հազիւ երկու մետաքսէ կօշիկներու ծայրը տեսանելի ձգելով...։ Ուրեմն պարահանդէս երթալուն ինչ կը դնէր, եթէ ճամբորդութեան մէջ այսպիսի կօշիկ կը հագնէր։

— Կը ներէք, ըսաւ, եթէ՛ գիշերն ի բուն սայլի վրայ էի եւ Թէեւ տարիքս ինծի կը պատշաճի, սակայն եւ այնպէս քիչ մը յոգնած եմ։

— Այս կինը, մալի աշխարհիկ մըն է, կը մտածէի. ինչ բանի վրայ պիտի խօսիմ իրեն հետ։

Բարեբաղդաբար, ինքը խօսքը ինծի ուղղեց։ Միայն բարձր ընկերութեան կիները են որ մարդս չխրտչեցնել գիտեն։

— Լանգըլուաթըները լաւ կը ճանչնա՞ք, հարցուց ուղեկցուհիս։ Անոնց բընակարանը բաւական գեղեցիկ երեւցաւ ինծի։

Բաւակա՛ն գեղեցիկ։ Լանգըլուաթըններուն դղեակը իմ աչքիս գրեթէ իշխանական բնակարան մըն էր։ Ինչ գէշ բան է ոչինչ տեսած ըլլալը։ Որոշեցի գերազանցել ընկերուհիս, իր անտարբեր ձեւերուն մէջ։ Որչափ որ պատշաճութիւնները կը Թոյլատրէին, տիկինին վրայ հակելով՝ հանդարտ կերպով մը ըսի։

— Բնակարանը գէշ չէ, բայց քիչ մը պզտիկ է։

— Ամէնէն աւելի, սենեակներուն բաժանումը գէշ է եւ խօսքը մէջերնիս, Նորոգութեան բնաւ խնամք չեն տանիր։ Ձեզ կարծեր որ մեծ հարստութիւն մը ունենան։

— Ի՞նչ, ըսի նոյն համեստ կերպով, առ առաւելն վաթսուն հազար ոսկի եկամուտ, անկէ աւելի չեմ կարծեր։

Ուղեկցուհիս սկսաւ քիչ մը համակրանքով ինծի նայիլ։

— Իրաւ է թէ, շարունակեցի, երիտասարդ տիկինն Լանգըլուաթըն ալ օր մը հարստութիւն պիտի ունենայ։

— Անշուշտ, պատասխանեց, իր ազնուականութեանը համար չէ որ կոմսը անոր հետ ամուսնացած է։ Այդ ամուսնութեան աղէկ աչքով նայած ըլլալու չեն ձեր գիւղին մէջ ուր հին պարագաներ դեռ կը տիրեն։

Վա՜յ ինծի, Սէն-Ժէրմէն արուարձանին ճիշդ մէջտեղը ինկած էի։ Եւ ես որ խօսիլ կը կարծէի, Բէր Լէթօնիի շաքարագործին — ինչպէս արհամարհանօք մայրս զայն կը յորջորջէր — անդրանիկ աղջկանը հետ։

— Է՛, հարկաւ, պատասխանեցի գաղտնապատ հառաչանքով մը, այդ անյարմար ամուսնութիւնը բոլոր գաւառին ցաւ պատճառեց։

Անիկա, սակայն կը կրկնէր հայրս որ բոլոր երբեմնի գաղափարներն ունի եւ որ...

Գերազանցութիւնս լմնցնելու համար ըսելիքիս առաջին գաղափարը չունէի։ Բարեբախտաբար ընկերուհիս, երեսս նայելէ վերջ, յարեց.

—Հայրերնիդ դեռ յոյժ երիտասարդ ըլլալու է։

Խարտեաշ ըլլալ եւ լոյսին հազիւ երեւցող պեխեր ունենալը նայեցէք ինչ է։

Գրեթէ կը դնեմ որ զիս տասնըհինգ տարեկան կը կարծէր։

—Իսկ դուք, շարունակեց, քանի տարեկան էք,

—Քսաներկու տարեկան, տիկին, պատասխանեցի։

Առաջին անգամն էր որ տարիքիս վըրայ կը ստէի։ Ափսո՛ս, այդ բանը անկէ ի վեր ուրիշ անգամ ալ պատահած է, բայց ոչ ինքզինքս մեծցնելու համար։

—Ու Բարիզ կը բնակի՞ք։

—Այո՛, տիկին, Կրընէլ փողոցը կը բնակիմ։

Այս անգամ կէս սուտ մը կը զրուցէի, քանի որ Բարի-Լաֆօնդէնի պանդոկը սենեակ մը բռնած էի։

Մայրս ինծի համար այս խիստ վանական բնակարանը պահանջած էր։ Միայն թէ, ինչ պիտի ընէր եթէ խօսքը Մայրաքաղաքին վրայ դառնար։ Անգամ մը միայն, մանկութեանս ժամանակ՝ 1855ի Ցուցահանդէսին տեսած էի։ Բարեբաղդաբար դիպուածը ինծի կը նպաստէր։

—Պարոն, ըսաւ անծանօթ կինը, անգամ մըն ալ ճերմակ ակռաները կիսկա-

---

—(27)—

''ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ՏԻԿԻՆ ՔՐԻԶԱՆԹԷՄ

Հեղինակ
ԲԻԷՐ ԼՈԹԻ

Թարգմանիչ
Տ. Ս. ՇԱԼՃԵԱՆ

Լ.

Ի. եւ Սիքու-Սան ամոլը երէկ բաժնուեցան իրարմէ։ Շառլ Ն*** եւ Ժոնքիլ ընտանիքն ալ բոլորովին գժտեր են. տանք վէճ ունեցեր են գորշագոյն համազգեստով այն մարդուկներուն հետ՝ որոնք ոստիկանական պաշտօնեաներ են։ Զիրենք իրենց տունէն հաներ են անոնք, վախցնելով իրենց տանուտէրը. (այս ժողովուրդին տարօրինակ համակրութեան մէջ միշտ ատելութեան զգացում մը կայ մեզի դէմ որ Եւրոպայէն եկած ենք). ուստի պարտաւորուեցան իրենց զօքանչին տունը ապաստանելու, ինչ որ տաժանելի կացութիւն մըն է։— Եւ յետոյ Շառլ Ն*** կը կարծէ թէ խոցուած է իր կնոջմէն. Թող որ կասկածի տեղի չը կայ. Պ. Քանկուրուի մեզ հայթայթած այս կողակիցները կէս-մանկամարդ աղջիկներ են — եթէ կարելի է այսպէս ըսել — փոքրիկ օրիորդներ՝ որոնք իրենց կեանքին մէջ արդէն վէպ մը, նոյն իսկ երկու հատ ալ ունեցած են։ Ուստի շատ բնական է քիչ մը կասկածիլը...։

Զ*** եւ Թուքի-Սան ամոլը կաղն ի կաղ ու վէճերով կ'երթայ։

Իմս աւելի՛ արժանաւորութիւն ունի, Թէպէտեւ նուազ զաւեշտալի է։ Ամուսնալուծման գաղափարը ե՛ս ալ ունեցայ, բայց կարեւոր պատճառ մը չունիմ դեռ այս նախատինքը ընելու համար Քրիզանթէմի, ու յետոյ մանաւանդ միջադէպ մը կասեցուց զիս. ե՛ս ալ վէճ մը ունեցայ քաղաքային իշխանութեան հետ։

Երեկ չէ առջի օր Պ. Սիւգր՝ խռովայոյզ դէմքով, Տիկին Բուէն՝ նուաղկոտ եւ Օր. Օյուքի տրտմատեսիլ վիճակի մէջ վեր վազեցին ու մրրիկի մը պէս սենեակս խուժեցին։ Ոստիկանութեան պաշտօնեաները եկած էին մեծ սպառնալիքներ ընել իրենց, եւրոպական գաղութէն դուրս այսպէս բնակեցուցած ըլլալնուն համար Ֆրանսացի մը՝ որ գաղտնի յարաբերութիւններ հաստատած է ճապոնուհիի մը հետ, եւ ձերբակալուելէ սարսափահար՝ խոնարհութեամբ կը պաղատէին ինծի որ իրենց տունէն մեկնիմ։

Ուստի հետեւեալ օրը հետս առնելով բարձրահասակ բարեկամիս, որ ինծմէ շատ լաւ կը խօսի ճափոներէնը, մարդահամարի դիւանատունը գացի, միտքս դնելով սոսկալի տեսարան մը պարզել հոն։

Այս քաղաքավար ժողովուրդին լեզուին մէջ նախատական բառեր չկան. երբ մէկը խիստ բարկացած է, պէտք է բաւականանայ տարընտանեցուցիչ ու խիստ ընտանեկան բառեր ուղղել իր խօսակցին, ինչ որ սովորական է ոչինչ մարդոց։

Ամուսնութեանց սեղանին առջեւ բոլոր այս փոքրիկ պաշտօնեաներուն մէջտեղ նստած՝ սա բառերով կը սկսիմ։

— Փողոցի բեռնակիրներէն աւելի՛ անարգ ընկերութի՛ւն, ինչ դրամական պարգեւ պէտք է տամ ձեզ, որպէս զի հանգիստ Թողուք զիս բնակած Թաղիս մէջ։

Այս խօսքերը յառաջ կը բերեն մեծ ու համր շփոթութիւն մը, լուռ ստորնացում մը եւ դժկամակ խոնարհութիւններ.

— Անշո՛ւշտ, կ'ըսեն վերջապէս, հանգիստ պիտի Թողուն ինծի պէս պատուաւոր անձ մը, իրենց ուզածն ալ սա է. միայն Թէ՝ երկրին օրէնքին համաձայն՝ պէտք էր որ կանխաւ հոն ներկայանալով արձանագրել տայի իմ եւ այն անձին անունը՝ զոր... որուն հետ...

— Օ՜հ, ատիկա ծայրայեղ եւ անհաւանելի է ! բայց դեռ երեք շաբաթ չը կայ որ յառաջապէս այդ բանին համար եկանք հոս, անարգ խուժ։

Աս ըսելով ես ինքս կը քաշեմ կ'առնեմ արձանագրութեան տումարը, կը Թղթատեմ... ու կը գտնեմ վերջապէս մեր պայմանագրին գտնուած էջը, իմ ստորագրութիւնս եւ ճիշդ քովն ալ Քրիզանթէմի փոքրիկ այլանդակ կախարդագիրը.

—Տեսէ՛ք պաշտօնեաներու խմբա՛կ, նայեցէ՛ք...

Վրայ կու գայ իրենց պետը, — կարճուկ եւ այլանդակ անձ մը որ սեւ ռըտէնկօթ հագած է, եւ որ իր գրասենեակէն լսած է մեր բանակռիւը։

—Ի՞նչ է ան, ի՞նչ եղեր է. ի՞նչ զեղծմունք ըրէք Ֆրանսացի պաշտօնակալներուն։

Աւելի քաղաքավար խօսքերով միջադէպը կը պատմեմ այս անձին՝ որ հազար անգամ ներողութիւն խնդրելով կը խոստանայ գործը կարգադրել։ Բոլոր ըստորադաս պաշտօնեաները չորս ոտքի վրայ կը խոնարհին ու խայտառակութեամբ գետինը կ'անցնին. մինչդեռ մենք ցուրտ ու հպարտ դէմքով մը դուրս կ'ելլենք առանց իրենց բարեւն առնելու։

Պ. Սիւգր եւ տիկին Բուէն անհոգ կրնան ըլլալ. ա՛լ զիրենք անհանգիստ պիտի չընեն։

ԼԱ.

Թուոնֆանթի ուղղանին մէջ մնալը, մեր՝ քաղքէն ունեցած հեռաւորութիւնը պատրուակներ կ'ըլլան ինծի որ երկու երեք օրէ ի վեր ա՛լ Տիւ-Ծին-Ծի չեմ երթար Քրիզանթէմը տեսնելու։

Ասոր հետ մէկտեղ մարդ շատ կը ձանձրանայ այս ուղղանին մէջ։ Արշալոյսը ծագելուն պէս՝ ճափոնցի գործաւորներու ամբոխ մը մեր վրայ կ'արշաւէ, իրենց ճաշերը բերելով սակառներու եւ թասերու մէջ, մեր Ֆրանսական նաւարաններու գործաւորներուն պէս։ Բայց ասո՛նք գործի վրայ եղող շարժաձեւեր ունին, եւ ա՛յնքան պզտիկ ու խառնշտկող են՝ որ զանոնք դիտած ատեննիս մուկերը կը յիշենք։ Նախ եւ առաջ անզգալաբար կը սպրդին, կը տեղաւորուին, եւ ընդհուպ ամէն կողմ կը տեսնուին անոնք, Նաւուն օդանցքներուն ներքեւ, յատակը, ամէն ծակուծուկերու մէջ, եւ կը սկսին սղոցել, գամել, նորոգել։

Ժայռերով ու դալարապատ պատնէշներով ճնշուած այս փոսին մէջ անտանելի տաք մը կ'ընէ։

Ժամը երկուքին, սաստիկ արեւի տակ, աւելի՛ տարօրինակ եւ աւելի՛ սիրուն յարձակում մը կ'ունենանք. — Բատտաներու եւ Թիթեռներու արշաւանքը։

(Շարունակելի)

տար զգուած յօրանջի մը մէջ ցոյց տալով, ձեզի պիտի խոստովանիմ թէ քնանալու պէտք ունիմ։ Կը հաճի՞ք լամբարին քօղը վար առնել։

Վէպի մը մէջ, զոր դպրոցը կարդացած էի, հեղինակը նոյնօրինակ տեսարան մը կը նկարագրէր սա՛ տարբերութեամբ միայն որ, փախստեայ վակօնի մը մէջ ըլլալու՝ երիտասարդը եւ գեղուհին ննջանաւակի մը մէջ էին եւ ծովագոյն քօղի մը տեղ պատուհանը գոցելու հրամանը կը տրուէր անոր։ Անկէ ետքը երեք տող կախման կէտեր կային եւ վէպագիրը կը շարունակէր յետոյ.

«Երբ բաժնուելու ժամանակը հասաւ, «մեղմօրէն թեւին կախուած ա՛ որ ընկերակցեցաւ մինչեւ վարդագոյն պարտէզին գաղտնի դուռը որ գիւղին վրայ «ելք կուտար։ Ցեռոյ հառաչեց.— Ո՛հ, «Բօլ, ո՜րչափ յանցաւոր պիտի ըլլայիր եթէ այսուհետեւ զիս մոռնայիր։»

Քանի որ այդ անձերը հանդիսաւորապէս Տէր եւ Տիկին կը յորջորջէին զիրար՝ երկու ժամ առաջ՝ ինքնիրենս միշտ մտածած էի թէ կին մը որ կը յայտնէ թէ լոյսը աչքերը կը ցաւցնէ, ինքզինքը ինչ տեսակ պատահարի ենթարկելը եւ պահանջումին ի՛նչ ըլլալը գիտէ։ Սակայն երեք տող կախման կէտերը։ Դեղագործներուն «դեղահատին համեմատ»ին կը նմանէր։ Երբ դեղահատը գիտես, ամենայն բան ինքնիրեն կը քալէ, բայց երբ չգիտնա՛ս. եւ դժբաղդաբար դեղագործութեան մասին գիտութիւնս աւաղտ ծաղիկէն (*) անդին չէր անցներ։

Կորսուէ՛ր, պլըսուէին։ Ինչո՞ւ «տիկնանց յատուկ» վակօնը մնացած չէր, ինչպէս որ անպատճառ պիտի ընէին մեր կողմի շնորհքով կիները։

Սակայն եւ այնպէս դանդաղելու չէր։ Պէտք էր որ առաւօտեան ժամը հինգը քսանը հինգ անցած վարդագոյն պարտէզին մէջէն անցնելու ժամանակ, այսինքն կայարանին մեծ սրահէն, նէ ես հառաչէր.

—Ո՛հ, Լէօն, որչափ յանցաւոր պիտի ըլլայիր եթէ այժմ զիս մոռնայիր։

Ա՛հ, հէգ հօրեղբօրաղջիկ, արդէն իսկ դուն մը։ Բայց անկեղծօրէն յանցանքը իմս էր։

Եւ ըսել թէ հազիւ ժամէ մը ի վեր աշխարհ մտած էի։

Վակօնը մութ էր, աղօտ կերպով կը նշմարէի աղջկան գլխին մազիմաղթերը որ կը յայտնէին բրենսէզ շրջազգեստին շնորհիւ, երկայնահասակ էր եւ քիչ մը գէր թերեւս, այլ ոչինչ տեսած էի համեմատելի (այժմ աւելի կը յաջողին) այտերուն եւ շրթունքներուն գոյնին։

Անզգալի «Ծ որեակցել եմ» մը տրտունջած էր, եւ յետոյ թեթեւ մը ձգտուելէ ետքը, քնանալու սկսած էր կամ լաւ եւս քնանալ ձեւացուցած էր՝ ինծի քաջալերանք տալու համար։ Անկեղծօրէն աւելի բան մը չէ՛ր կրնար ընել։ Իմ մասիս վերջին աստիճան շփոթած էի։ Ուսումնարանէ ելլելէս ի վեր սորվեցուցած էին ինծի ձեւ մը վրայ շնորհքով կենալ, քաջեր մը պարել՝ տակաւին չէի համարձակեր վալս մը փորձել՝ եւ սրահէ մը անցնիլ առանց տիկնանց քղանցքներուն վրայ կոխելու։ Սակայն զանց առած էին սորվեցնելու ինծի թէ ինչպէս պէտք է վարուիլ գիշերը՝ միս մինակ գեղանի կնոջ մը հետ ճամբորդող կըթեալ պատանի մը որմէ խնդրած է որ լոյսը աղօտել։ Կ'երդնում թէ, այն պահուն, բերկրութեամբ շոգեկառքէն վար պիտի ցատկէի եթէ կարելի ըլլար ապահովութիւն տալ ինծի թէ կրկի՛ց մէկ ոտքիս դառնալը միայն պիտի ըլլար։

Ո՜ երանութիւն, մեքենային երկար մէկ սուլումը հասկցուց ինծի թէ կայարանի մը կը մօտենայինք։ Կառախումբը նախ քալուածքը դանդաղեցուց եւ յետոյ անշարժ կեցաւ։

Քանի մը ճամբորդներ վակօններուն մօտիկը երթալով տեղ կը փնտռէին։ Կ'ուզէի պոռալ անոնց։

—Աստուծոյ սիրոյն համար, հոս ելէ՛ք։ Տեղ ունի՛նք. ի հարկին իմս ձեզի կու տամ։ Բայց աւա՜ղ այդ անճարակները արդէն խճողուած վակօններու մէջ դիզուեցան։

Վերստին ճամբայ ելանք։ Առաւել քան երբեք առանձին էինք։ Ընկերուհիս իր դիրքը փոխեց, աներեւ էր թէ չէր քնանար։

Նոյեմբեր ամսոյ գիշերները մեր կողմը ցուրտ են, բայց ձեզ կ'ապահովցնեմ որ չէի մսեր բնաւ։ Ինքզինքս ծաղրելի կը զգայի. ինչո՞ւ, չէի գիտեր ճշդիւ, այլ ապահովապէս ծաղրելի էի։

Ընելիք չկար, սքանչելի յղացում մը ունեցած էի ինքզինքս քսաներկու տարեկան հռչակելով։ Հիմա անդուսպ փափաք մը կը զգայի պոռալու համար.

—Իրաւ չէ, գիտցած ըլլա՛ս։ Անցեալ տարին առաջին հաղորդութիւնս առի։ Տարիքիս համար չափազանց մեծ եմ։

Վայրկեանները կ'անցնէին։ Վիճակս անտանելի կը դառնար։ Ա՛լ չկրցայ դիմանալ. որոշեցի յանդգնաբար խորհուրդներս ի գործ դնել եւ ծունկի եկայ, անկէ այնչափ հեռու որչափ կը ներէր վակօնին լայնութիւնը։

Կրողը տանէր զիս սակայն, եթէ յետոյ ընելիքս գիտէի։ Ան՝ շարժումս նշմարեց։ Ձայնով մը որ ոչ բնաւ անախորժ էր, հարցուց ինծի.

—Ի՞նչ կ'ըլլա՛ք պարո՛ն։

—Ոչի՛նչ, պատասխանեցի վատաբար։ Տոմսակս ինկաւ, զայն կը փնտռեմ։

Ճի՛շդ նոյն պահուն վակօնին դուռը բացուեցաւ եւ քննիչ պաշտօնեայ մը ներս մտաւ։

Գլխանոցին պահպանակին տակ փայլող անոր խաժու նայուածքը ինծի հարցնել թուեցաւ թէ՝ կնոջ մը հետ միս մինակ եւ չորս թաթի վրայ, հոն ի՞նչ կ'ընէի։

Կորսուած տոմսակի պատմութիւնս կրկնեցի։ Պաշտօնեան լամբարին քօղը վեր առաւ եւ ինծի հետ փնտռեց. բնականաբար քարթօնի կտորը չգտնուեցաւ. բաճկոնիս ալ գրպանին մէջն էր։ Ինծի այնչափ ապշած էին անոր հոգ տանիլ։

—Քիչ մը վերջը նորէն պիտի գամ, ըսաւ քննիչը։ Ջանացէք տոմսակը գտնելու, ապա թէ ոչ Պուաթիէ սկսեալ կը վճարէք։

Եկածին պէս գնաց։ Վերստին մինակ մնացինք։

—Անտանելի է, գոչեց ուղեկցուհիս։

Ո՞վ անտանելի էր, ես, թէ քննիչ պաշտօնեան։

Բնականաբար այս վերջին բացատրութեան յօժարեցայ։

—Օ՛հ, ա՛յս, գոչեցի։ Ինծի՛ց՝ ամէն վայրկեան մեռնելու այդ սովորութեամբը, երբեք ապահով չեմ...

Անհանգիստ չըլլալու, պիտի ըսէի, բայց բացատրութիւնը խիստ թուեցաւ ինծի, եւ անկեղծ ըլլալու համար ալ կացութեան ոչ համապատասխան.

—...Թէ քեզ չպիտի արթնցնեն, լմնցուցի։

Յոռք հասկցողին՝ աղջոյն։ Տէ՛ր ողորմեա, վակօն մը վերջապէս ոչ-ոքապատկան մը չէ։ Կ'երեւայ թէ ընկերուհիս հասկցաւ, որովհետեւ այս անգամ ա՛լ իրօք քնացաւ. գէթ այդպէս ենթադրելու իրաւունքը ունէի, վարդագոյն շուրթերէն ելլող սիրուն շշուկին պատճառաւ՝ (արդէն գեղեցիկ կնոջ մը ո՞ր բանը սիրուն չէ)։ Գիշերն ի բուն անոր քնանալը դիտեցի կատարելապէս արթուն եղական երազներ ընելով։

Քննիչը չերեւցաւ, բայց կրնար երեւնալ, այդ կը բաւէր զգուշութիւնս արդարացնելու։

Երբ Բարիզի պարիսպներէն ներս անցանք, մեղմիւ գոչեցի.

—Տիկի՛ն, տիկի՛ն։

Շուարիոյթ շարժում մը ունեցաւ եւ դեռ կէս քունի մը մէջ թաթխուած.

—Լաւ, լաւ, կուգամ, գոչեց։ Մի՛ վախնաք, վտանգ չկայ։

Յետոյ զիս նշմարելով, նուազ խառնակ զգացողութեանց եկաւ ու ըսաւ.

—Ո՛հ, ներողութիւն, ինքզինքս դեռ Լանգլուաթիններուն բնակարանը կը կարծէի։ Հասա՞նք արդէօք։

Ես իմ կողմէս, լիուլի ժամանակ ունեցած էի պարբերութիւնս պատրաստելու, ուստի ըսի.

—Միշտ պիտի յիշեմ, Տիկին, այս քանի մը խիստ կարճատեւ ժամերը՝ զորս միասին անցընելու բաղդը ունեցայ։

Ծածկոցները ծալլելու զբաղած ըլլալով, ոչինչ պատասխանեց։ Ես շարունակեցի.

—Կը թոյլատրէ՞ք որ Հիլեա ընկերոջս միջոցաւ ինքզինքս ձեզի ներկայացնել տամ։ Շաբաթէ մը անոր կը սպասեմ. այդ ութը օրերը դարի մը չափ երկայն պիտի թուին ինծի, սակայն ..

Հաշուած էի որ այս վերջին բառերս պիտի ընդմիջէր ըսելով.

—Բայց պարոն, ներկայացուած էք արդէն։ Գիշեր մը ինծի հրամմեցէք թէյը միասին առնենք։

Անոր փոխարէն երեսս նայեցաւ տեսակ մը շփոթութեամբ որ աւելի սիրուն կ'ընէր զայն, թող թէ նուազ երիտասարդ կ'երեւար քան այն պահուն որ մեկնած էինք։

Կարծես թէ խօսիլ կուզէր եւ բառ մը անգամ չէր գտներ։

Ո՛հ, այդ շուարումը, խոստովանութիւն մը չէ՞ր։

Անոր ամչկոտութիւնը իմս փարատեց։ Ձեռքը առի եւ ծունկի գալով, վրան համբոյր մը դրոշմեցի, առաջինը այս տեսակէն զոր կեանքիս մէջ տուած ըլլամ. եւ շիտակը եթէ ուզէք կնքած չըլլամ։

Դուրսը, ճերմկցող այգին մէջ ձայն մը գոչեց.

—Տոմսակները պատրաստեցէ՛ք։

—Գտա՞ք զայն, հարցուց ինծի զուարթութեամբ կարծես, տեսնելով խռովութիւնը այդ աղետալի ճամբուն վրայ սանձահարուած։

—Ի՞նչ գտնէի, պատասխանեցի յանդգնութեամբ մը որ ո՛չ անգամ զարմացուց, տոմսակս գրպանէս երբեք ելած չէ։ Շնորհիւ պզտիկ սուտիս քննիչ պաշտօնեային մօտէն կասկած մը անգամ չանցաւ։

Շատ մը բաժնուեցանք։ Արդէն ինծի այնպէս թուեցաւ թէ անոր ետեւէն չիյնալը վայելուչ էր։ Հարկաւ իր կառքը եւ ծառաները իրեն կը սպասէին, չէր վայլեր. սակայն միտքս կը դնէի կորսուած ժամանակը վերստին ձեռք բերել։

* *

Ութ օր ետքը, Հիլեա ալ Լանգլուաթիա պանդոկին մէջ բնակած սենեակիս դուռը կը զարնէր։

Այդ շաբաթը՝ իրաւագիտութեան առաջին արձանագրութիւնս առնելու զբաղած էի։ Յետոյ զգեստ մը շինել տուած էի որուն տակ հազիւ ինքզինքս կը ճանչնայի, այնչափ ինծի կը վայլէր։ Ուրիշ վէպեր ալ կարդացած էի, առանց կախման կէտերու, եւ եթէ տակաւին «դեղահատը» բոլորովին չէի սորված, գէթ զայն բաւեն կերպով կը գուշակէի։

Սա բարի Հիլէ՛ը, որքան զուարթացի կը գտնէի զայն հիմա։

Արկածներուս պատմութիւնը լսած ատեն անոր արտայայտելիք զարմանքը վայելելու կը պատրաստուէի։ Արդէն ծայրայեղ կերպով զայն սքօղելու դիտաւորութիւնը ունէի։ Այնպիսի բաներ կան որոնց վրայ բարեբարոյ, ազնիւ մարդ մը չի պարծենար, եւ վերջապէս եթէ Լանգլուաթեանները ազգականուհի մը ունէին որ քիչ մը տրամադիր էր չափազանց վարուելու, յանցանքը անշուշտ իրենցը չէր։

Առաջին խոստովանութիւններէն ետքը,

—Ինծի նայէ՛, ըսի յանկարծ իրեն, ո՞ր օրը գեղանի խնամուհիդ այցելութեան պիտի երթանք։

— Գեղանի խնամուհի՞ս, պատասխանեց, ես այս պահուս Բարիզի մէջ ոչ մէկ խնամուհի ունիմ, գեղեցիկ ըլլայ թէ տգեղ։ Ի՞նչ ըսել կ'ուզես։

— Խորհրդաւոր ձեւեր մի՛ առներ, յարեցի։ Գիտես թէ որուն վրայ կը խօսիմ։ 14 Նոյեմբերին, վերջին կառախումբին համար, հօրդ կառքով կայարան վերադարձող սքանչելի խարտեաշ կինը միտքդ բեր։

Ասոր վրայ, այդ հոյակապ գիշերուան պատմութիւնը պատմեցի, մեղմացնելով սակայն։ Հիլեա՝ նախանձի եւ զարմանքի խառնուրդով մը մտիկ կ'ընէր։ Մէյ մըն ալ յանկարծ ձեռքը ճակտին զարկաւ, յետոյ խնդալէն ճաթելով եւ թիկնաթոռիս զսպանակները կոտրելու չափ վրան գլորելով, ըսաւ վերջապէս.

— Հա՛, հա՛, իմ խնամուհի՞ս։ Չէ՛, այս ծայր աստիճան ծիծաղաշարժ է։ Որքա՜ն պիտի խնդան, տէր իմ, երբ անոնց պատմեմ։

— Բայց վերջապէս, ո՞վ էր, հարցուցի քիչ մը խռոված։ Այդ շնորհալի կինը ինծի ըսաւ թէ քու քեռորդւոյդ ծննդեան առթիւ ձեզի գացած էր։

— Բարեկամս, քեզ չէ խաբեր։ Մանկաբարձն էր։

* *

Տասը տարի ետքը երբ պզտիկ Մարսէլս աշխարհ եկաւ, զայն նորէն տեսայ։ Բայց այն օրը թէ՛ ինքը թէ՛ ես զիրար չճանչնալու չափ զբաղած էինք։

ԼԷՕՆ ՏԸ ԹԻՆՍՕ

Թրգմ. Գ. ԲՈՒԼՃԵԱՆ

(*) Կիւլ նաքեմ։

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

Կացութիւնը. — Ռուսական նաւատորմը. — Պատերազմէն առաջ եւ հիմա.— Գերման զինուորական կցորդի մը կարծիքը. — Քորէա.— Ընդհարումի մը պատմութիւնը.— Լուրեր.— «Բեդրոբաւլովսք»ի աղէտը։

Ճաբոնական նաւատորմին՝ վերջին յարձակումէն ի վեր նոր յարձակում մը չէ կատարած Բորթ-Արթուրի վրայ։ Ընդհանրապէս կարծուեցաւ թէ այդ յարձակումին բուն նպատակը միեւնոյն ժամանակ զինուոր ալ ցամաք պիտի հանուէր մանչուրիական եզերքին մէկ մասը, սակայն հեռագիրները այդ տեսակ բան մը չծանուցին։ Ստացուած լուրը միայն այն է թէ յառաջապահներու անկարեւոր ընդհարումներ պատահած են, երկու կողմէն աննշան կորուստներով։ Հեռագիրներուն մէջ հատ մը կար որ մինչեւ մէկ աստիճան կարեւորութիւն ունէր՝ այսինքն Մուքտէնէն ուղղուածը՝ ծանուցանող թէ ռուսական բազմաթիւ զօրախումբ մը գրաւած է Բիէք-Տէօնկը, Եալուի ձախ եզերքին վրայ։ Այդ գրաւումը նախ ցոյց կուտայ թէ սխալ է այն լուրը որուն համաձայն Ռուսերը բոլորովին թողած են Քորէայի հիւսիսային կողմը եւ Եալուի ձախ եզերքը՝ աջ եզերքին վրայ ամրանալու համար։ Անկէ զատ Բիէք-Տէօ կիրքը եթէ զինուորական կերպով գրաւուի, մեծ խոչընդոտ մը պիտի ըլլայ Ճաբոններուն՝ Վէ-Ճուի հիւսիսային արեւելեան կողմէն Եալուն անցնելու համար։ Իրաւ է, սակայն, թէ հիմա չի յուսացուիր որ Ճաբոնները ուղղակի ճակատամարտ մը մղեն՝ գետին աջ եզերքին տիրանալու նպատակով։ Թայմզի Սէուլի թղթակիցն ալ վերջերս հեռագրած էր թէ շատ կասկածելի է որ այդ ընդհարումը տեղի ունենայ եւ թէ Ճաբոնները ամէնէն աւելի պիտի աշխատին շրջանիկ շարժում մը կատարելու Ռուսերուն աջ կողին վրայ՝ գետաբերանին հիւսիսային կողմը ցամաք ելլելով։ Քուրոբաթքին զօրավարն ալ պիտի աշխատի որ Ճաբոնի բանակը Մանչուրիա մտնէ, յուսալով որ պիտի կրնայ յաղթել անոր՝ երբ երկար ուղեւորութենէ մը յոգնի եւ իր հաղորդակցութեանց գիծերը ապահովելու աշխատի։ Ուրեմն ոչ թէ Եալուի վրայ, այլ աւելի հեռուն՝ Մանչուրիոյ հարաւային կողմը պիտի կատարուի կանոնաւոր ճակատամարտ մը։ Աւելորդ է ըսել թէ այդ ճակատամարտէն առաջ ճաբոնական զօրաւոր բանակ մը ցամաք պիտի ելլէ Մանչուրիոյ եզերքին մէկ կէտը։ Արդէն մէկ քանի հեռագիրներ ծանուցին ցամաք ելլելու այդ գործողութեան ոչ միայն պատրաստութիւնները, այլ նաեւ թէ ճաբոնական զինուոր կրող բազմաթիւ փոխադրանաւեր չինական եզերքներէն անցած են՝ այդ զօրքերը մանչուրիական եզերքները ցամաք հանելու համար։ Ինչպէս վերն ալ ըսուեցաւ, այդ գործողութեան կատարուած ըլլալու մասին մինչեւ հիմա տեղեկութիւն մը չէ առնուած։

—Բորթ-Արթուրի մէջ Ռուսիոյ փետրուար 8էն՝ այսինքն թշնամութեանց սկսելէն ի վեր ունէր եօթը զրահաւոր՝ Սէզարէվիչ, Բոլթավա, Բեդրոբաւլովսք, Սեվաստոբոլ, Բէրէզվիէթ, Բոպիէտա եւ Ռէթվիզան, վեց յածանաւ՝ Պայեան, Ասքոլտ, Պոեարին, Նովիք, Տիանա եւ Բալլատա, երկու փոխադրանաւ՝ Եէնիսէյ եւ Անկարա, երկու թնդանօթանաւ՝ Պոպր ու Օնամէնի. տասներկու թորփիլահալած ու թորփիլանաւ։ Մինչեւ ապրիլ 17 աս կորուստները ունեցաւ.— Զրահաւորներէն Սէզարէվիչ 13,000 թոնօ ու 34,500,000 ֆր.ի շինուած, թորփիլով զարնուեցաւ եւ երկար ատեն համար անգործածելի է. նոյնպէս Ռէթվիզան 12,700 թոնօ ու 32ուկէս միլիոն ֆր. արժէք։ Բեդրոբաւլովսք, 10,960 թոնօ ու 27ուկէս միլիոն ֆր. արժէքով, թորփիլէ զարնուած ու ընկղմած է։ Բոլթավա, 10,960 թոնօ եւ 27ուկէս միլիոն ֆր. արժէքով, վնասուած է։ Բոպիէտա 12,674 թոնօ ու 32 միլիոն ֆր. թորփիլէ զարնուած է եւ ժամանակի մը համար անգործածելի։ Յածանաւերէն Պոեարին 3,200 թոնօ եւ 7 միլիոն ֆր. արժէք, ականի մը զարնուած ու ընկղմած է։ Փոխադրանաւերէն Եէնիսէյ 2,300 թոնօ ու 4 միլիոն ֆր. արժէք, ականի մը զարնուած ու ընկղմած է։ Սթէրէկուշչի թորփիլահալածը եւ Սթրաշնի թորփիլանաւն ալ ընկղմած են։ Այդ հաշուով Բորթ-Արթուրի ռուսական նաւատորմը կորսնցուցած է հինգ զրահաւոր, մէկ յածանաւ, մէկ փոխադրանաւ եւ թորփիլահալած մը ու թորփիլանաւ մը որոնց ամբողջին արժէքն է 165,500,000 ֆր.։

— Էքլէր լրագրին Մայրաքաղաքի Արեւելքի թղթակիցը Ճարբինի մէջ տեսակցեր է գերման զինուորական կցորդ հարիւրապետ Պառոն ֆոն Շթէօթէնի հետ որ ռուսական ու ճաբոնական բանակներուն մասին սա յայտարարութիւնը ըրած է.—«Ճաբոնի բանակին արժէքը գնահատելու մասին բաւական չափազանցութիւններ եղան։ Թէ՛ ռուսական եւ թէ ճաբոնական բանակները լաւ ճանչցողները կարելի չէ վարանին՝ խոստովանելու ռուսական բանակին գերազանցութիւնը։ Ռուսական զօրախումբերու շարժման վիճակին մէջ դրուիլը եւ փոխադրութիւնները սքանչելի կերպով կատարուեցան։ Իրաւ է որ գերման զինուորները Մայրաքաղաքի Արեւելքի կացութենէն գոհ չեն ըլլար, բայց ռուս եւ գերման զինուորներուն միջեւ տարբերութիւն մը կայ։ Գերման զինուորները վարժուած չեն Ռուսերուն ապրելու եղանակին. նաեւ չեն կրնար տոկալ ռուս գիւղացիին ենթակայ եղած դժուարութիւններուն, եւ զրկումներուն։ Չեմ կարծեր որ օգոստոսէն առաջ կարեւոր բան մը պատահի պատերազմի դաշտին վրայ։ Ռուսերը երբ անգամ մը յաջողին, պատերազմը շուտով պիտի աւարտի։»

—Թայմզի թղթակիցը Հայմուն շոգենաւէն անթել հեռագրի միջոցաւ սա հեռագիրը ուղղած է իր լրագրին.—«Հետեւեալ շահեկան տեղեկութիւնը թէ՛ ճաբոնական նաւազներուն նկարագրին վրայ գաղափար մը կ'ընծայէ եւ թէ ցոյց կուտայ ճաբոնական ցամաքային բանակին յառաջխաղացութեան ասպարէզը Քորէայի մէջ։ Ապրիլ 3ին ճաբոնական երրորդ կարգի յածանաւ մը, որ Եալուի գետաբերանը հետազօտութիւն մը կատարելու ղրկուած էր, տեսնելով թէ Ռուսերը գրաւած են գետակին մօտենալու երկու կէտերը։ Ճաբոնները ետ կեցան շոգենաւակներով հետազօտութիւն կատարելէ. բայց հետեւեալ կիրակին տեղական նաւակ մը ձեռք անցուցին, ուր նստեցան Բիակուշի տեղակալը եւ հինգ նաւազ՝ քօրէացի ձկնորսի տարազով։ Այդ նաւակը սպրդելով գետին շուրջը դարձաւ եւ խայթ առաւ գիծին ձախ եզերքը գտնուող ռուսական պահակներէն։ Ճաբոնները ցամաք ելան եւ յանկարծակիի բերին գիւղին ռուսական զինուորները, որոնք առանց ընդդիմութեան ետ քաշուեցան, իրենց կերակուրներն իսկ դեռ տաք վիճակի մէջ թողելով։ Բառորդ ժամ ետքը ժամանեցին ճաբոնական երկու հեծելագունդեր Թիէն-Ճիուէն, ուր ռուսական կայան մը քանդած էին։ Ճաբոնները արձակեցին հետազօտութիւն մը կատարել Եալուի աջ եզերքին վրայ՝ Անթունկի ուղղութեամբ։ Գետին մէջ հանդիպեցան նաւակի մը որ Ռուսերուն հաշւոյն հետազօտութիւն մը կը կատարէր։ Այդ վերջինը Ճաբոններուն մօտենալը տեսնելով, հեռացաւ եւ աւազի վրայ խրեցաւ։ Ատոնցմէ մէկը սպաննուեցաւ եւ միւսները գետը նետուեցան, որ նոյն տեղը այնքան խորունկ չէ։ Այդ կերպով Ճաբոնները տէր ելան իրենց նաւակին մէջ եւ նորէն երկու հոգի սպաննեցին իրենց արագ հրացանաձգութեան շնորհիւ։ Ռուսերը տեսնելով որ պարտաւոր են քալել ջուրին մէջ, որ մինչեւ իրենց վիզը կը հասնէր, իրենց հրացանները վար նետեցին, միւս եզերքը հասնելու համար։ Այդ միջոցին ռուսական ուրիշ նաւակ մը որ նոյնպէս հետազօտութիւն կը կատարէր, աւազի կղզիին մօտեցաւ ուր ելան տասնըեօթը զինուորներ, որոնք յարձակեցան Ճաբոններուն եւ բռնուած նաւակին վրայ։ Այս վերջինները ստիպուեցան թողուլ չինական նաւը եւ շատ դժուարութեամբ կրցան դառնալ իրենց նաւը։ Եւրոպական լրագիրներուն թղթակիցները Բինկ-Եանկ գացին՝ թշնամութեանց թատրը ուղեւորելու համար։ Չէմուլբօի մէջ Ճաբոնները զանազան իրեղէններ ցամաք կը հանեն միշտ՝ իրենց յառաջխաղացութեանը համար դժուարին երկրի մը մէջէն. նաեւ կամուրջներ շինելու վերաբերեալ մեծաքանակ իրեղէններ։ Արդէն մթերանոցներու ճշմարիտ քաղաք մը կառուցած են՝ աւրուելու ենթակայ պաշարներ ամբարելու համար։»

—Բորիս մեծ դուքսը, ինչպէս ծանուցեցաւ, ցամաքէն դիտելով Բեդրոբաւլովսքի աղէտը, անոր բոց մը տեսած էր։ Քիրիլ մեծ դուքսին վէրքերուն մէջ ալ այրուածքներ կան. նաեւ թէ զրահաւորին կաթսաները ու ռումբերու մթերանոցները միեւնոյն ժամանակ պայթած են։ Զինագէտ անձեր այս պարագաները նկատողութեան առնելով կ'ըսեն թէ թորփիլ մը այդ կերպո՞վ է որ կը գործէ. ո՛չ բոց առաջ կրնայ բերել եւ ոչ ալ հրդեհ։ Զրահաւոր մը խորտակելու կարող ցնցում մը յաջող կերպով զգացնելու կաթսայի կամ մթերանոցի պայթումէն առաջ. այդ պատճառն ալ անկարելի կ'ընծայէ արտաքին որ եւ է ազդեցութիւն։ Զինագէտները ուրեմն կ'ենթադրեն թէ Բեդրոբաւլովսքի աղէտը ներքին պատճառէ մը առաջ եկած է. օրինակի համար կաթսայի պայթում մը շոգիի չափազանցութենէ եւ կամ ուրիշ թերութենէ մը, կամ ռումբերու մթերանոցին մէջ անծուխ վառօդով լեցուած ռումբերու պայթումէն, երկար ատեն տաք մթնոլորտի մը մէջ մնալու հետեւանքով։ Այդ կարգի դէպքեր ֆրանսական Ամիրալ-Տիւբէյրէ եւ ամերիկեան Մայն զրահաւորներուն մէջ ալ պատահեցան՝ այս վերջինը Քուպայի առջեւ։ Հաւանական կը նկատուի որ Բեդրոբաւլովսքի չինացի խոհարար մը կամ ուղեւոր մը քանի մը ժամ առաջ եղերական արարք մը գործած ըլլայ։

— Բետերպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ճաբոնի սպայակոյտին պատկանող երկու սպաներ ձերբակալուեր են որոնք Թիպէթի լամաներու տարազով ծպտուել էին եւ Ցիցիքարի մօտ Նոննի գետակին վրայ կամուրջ մը պիտի քանդէին։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐԻ ԱՌՋԵՒ

ՆՈՐ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ

ՌՈՒՍ ԹՈՐՓԻԼԱՆԱՒԻ ՄԸ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

ՆԻՈՒ-ՉՈՒԱՆԿ ԿԸ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԻ

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ ՎԻ-ՃՈՒԻ ՄՕՏ

ՎԻԷՆՆԱ, 22 ապրիլ.— Բորթ-Արթուրէն կը հեռագրեն թէ ռուսական տասնըմէկ թորփիլանաւեր գիշերանց նաւահանգիստէն դուրս ելեր են՝ նոյն կողմերը գտնուած կղզիներու շուրջը հետազօտութիւն կատարելու համար։ Գիշերուան մթութենէն, ռուս թորփիլանաւերէն մէկը ճամբան շուարելով ճաբոնական թորփիլանաւերու հանդիպեր, որով ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է։ Բորթ-Արթուրի մօտ տեղ մը ռուսական թորփիլանաւը ընկղմեր է։ Նոյն պահուն ռուսական յածանաւ մը օգնութեան փութալով ճաբոնական թորփիլանաւերը վաներ եւ ռուսական արկածեալ թորփիլանաւէն հինգ նաւազներ ազատեր է,

ԼՈՆՏՈՆ.— Լուր կայ թէ ճաբոնական նաւատորմ մը կը ռմբակոծէ Նիու-Չուանկը։

ՓԱՐԻԶ.— Ռուսական ու ֆրանսական պատուիրակները Բետերպուրկի մէջ գումարուելով խորհրդակցեցան՝ Ռուսիոյ կողմէ կատարուելիք ութ հարիւր միլիոն ֆր.ի փոխառութեան մասին։

ՓԱՐԻԶ.— Սէուլէն կը հեռագրեն թէ Վի-Ճուի մօտ մեծ ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է Ռուսերու եւ Ճաբոններու միջեւ։ Արդիւնքը յայտնի չէ դեռ։

— Բորթ-Արթուրէն կը հեռագրեն թէ հեռուէն ճաբոնական փոխադրանաւեր տեսնուեր են որոնք այդ նաւահանգիստը կ'ուղղուին։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. — Ծովակալ Ալեքսիէվ ազդարարեց Չինաս՝ երեք շաբաթէն ետ քաշել Մուքտէնի շրջանակին մէջ գտնուող չինական զօրքերը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թօքիօյէն հասած լուրերու նայելով, Ճաբոնները կ'ըսեն թէ Բորթ-Արթուրի մէջ ռազմամթերք չէ մնացած։

ՓԱՐԻԶ.— Թօքիօյէն կը հեռագրեն թէ Ճաբոնի կայսրը պաշտօնական յայտարարութիւն մը հրատարակեր է, որով կը հրաւիրէ Ճաբոնցիները՝ ճանչնալ ռուս նաւազներուն քաջութիւնը։

— Այն երկու Ճաբոնցիները, որոնք Լամայի կերպարանք մտած էին Մանչու-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (53)

ԲԻԷՐ ՄԱԷԼ

ՍԻՐՈՅ ԱՆՏԱՌԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԳԻՇԱԿԵՐ ՄԱՐԴԸ

Ա.

Իվօն ալ չէր կրնար իր ցաւերը անոր հաղորդել, առանց բովանդակ պատասխանատուութիւնը կոմսուհիին վրայ ձգելու։

Միւս կողմէ, տարբեր, եւ ա՛լ աւելի ընկճող վիշտ մը կը չարչարէր զինքը։

Ինք որ այնչափ մաքուր եւ անկեղծ սիրով մը կը սիրէր Հանրի Կիւյօնը, հետզհետէ կը համոզուէր թէ տակաւ ա՛լ աւելի խոր ու անանցանելի խրամատ մը կը բացուի իրենց երկուքին միջեւ։

Այն ակնարկը զոր երիտասարդը ուղղած էր իրեն, եւ որ այնչա՜փ անուշ երանութեամբ մը լեցուցած էր զինքը, պէտք չունէր բացատրութեան։ Մի՛ միայն այդ ակնարկը բաւած էր որ ամէն կերպով համոզուի երիտասարդին մտադրութիւնը։

Բայց ա՛լ ինչպէս յուսալ։ Քանի՛ Պօլէլի յարուցած փոթորիկը կը սաւառնէր իր գլխուն վրայ, կը շրջապատէր, կը պարուրէր զինքը, այնքան կ'անհետանային իր յոյսերը։

Տարաբաղդ աղջիկը ամէն բան գուշակած էր առաջուց։

Ամէն անգամ որ դժբաղդութիւն մը վրայ հասած էր, հասկցած էր իսկոյն թէ այդ դժբաղդութիւնը ինքնին մեծ բան մը չէ, եւ թէ ա՛լ աւելի ահարկու դժբաղդութեան մը կարապետն է միայն։ Իր բոլոր ենթադրութիւնները ու նախազգացումները իրականացած էին։

Պօլէլ՝ ա՛ն աստիճան սոսկում ու նողկանք կ'ազդէր իրեն, որ շատ անգամ իր շուրջը ուրուականներ տեսնել կը կարծէր՝ միշտ անոր դէմքով, միշտ անոր երեւոյթով։

Մայրը, զինքը հանդարտեցնելու համար ամէն միջոցի դիմած էր։

Նոյն իսկ ըսած էր իրեն որ եթէ երբեք այս կարգի ամուսնութեամբ մը խնդիրը չկարգադրուի, «բանտ» երթալու վտանգին պիտի ենթարկուի։

Այդ բանը բոլորովին աւելցուցած էր Իվօնի սոսկումը։

Բա՛նտ... բայց մայրը ի՞նչ յանցանք կրնար գործած ըլլալ, որպէս զի բանտ երթալու վտանգին ենթարկուէր։

Գաղտնիք մը կար այս գործին մէջ։ Կը մտածէր, միշտ կը մտածէր, եւ սակայն չէր կրնար զինքը չարչարող այդ խնդրին ա՛ եւ է լուծում տալ։

Բ.

ԴԻՄԱԿԸ ՎԱՐ ԿԻՅՆԱՅ

Շաբաթ մը առաջ, տիկին տը Բէռուարն Սէն-Ռոք գացած էր, նօտարին դրասենեակը։

Այս անգամ կու գար՝ որպէս զի կատարեալ տեղեկութիւն մը առնէր Լօրա Կոէլյոի կտակին՝ եւ անոր տրամադրութեանց համաձայն իրենց վճարուած եկամուտներուն նկատմամբ։

Պօլէլ՝ թէեւ ծանուցած էր թէ այդ եկամուտները վերջնականապէս դադրած են, բայց կոմսուհին յոյս մը ունէր թէ տակաւին կրնայ բան մը քաղել այդ կտակէն՝ որ զինքը հարստացնելէ վերջ, հիմայ ալ թշուառութեան դիրքը կը նետէր։

Այդ օրը, ուզեց վարպետութեամբ շարժիլ, առանց իր նպատակը յայտնելու։

Կը սխալէր սակայն։ Իր հակառակորդը շատ զօրաւոր մարդ մըն էր։

Նօտարը, որ այնքան տարիներու միջոցին, պարագաներու բերմամբ թէ՛ իր խորհրդատուն, եւ թէ կերպով մըն ալ իր գործակիցը եղած էր, եւ որ գիտէր Բէռուարններու հարստութեան ճշմարիտ վիճակը, բնաւ չէր տարակուսեր թէ տիկին տը Բէռուարն իր վեհանձնութենէն դուրս ո՛չ մէկ բանի կրնար ապաւինիլ այդ անել կացութենէն ճողոպրելու համար։

Տիկին տը Բէռուարն Սէն-Ռոք հասաւ այն միակ կառքով՝ որ արդէն ընտանիքին ամէն տեսակ պէտքերուն հայթայթման տակաւին կը գործածուէր։ Իրականութիւնը սա էր որ ուրիշ կառք չէր մնացած իրենց ձեռքը, եւ ինքն ալ ստիպուած էր այդ միակ կառքով գոհանալու, բան մը որ աչքի զարկած էր արդէն։

Իվօն որ հասկցած էր այս վերջին պարագան, բնաւ չէր ուզեր այդ կառքով դուրս ելլել։ Որչափ ալ մեծ ըլլար, իր երթալիք տեղին հեռաւորութիւնը, կը նախընտրէր ոտքով երթալ, երբեմն Մարի-Մանն ալ հետը առնելով։ Շատ անգամ ալ սպասուհի մը կ'ընկերակցէր իրեն։

Ահա՛ աղջիկը չէր ուզեր գործածել այդ միակ կառքը, որուն համար վստահ էր թէ մէկ օրէն միւսը ձեռքերնուն պիտի ելլէ։ Եւ այդպէս, տակաւին կառքը իրենց տրամադրութեան տակ գտնուած ատենէն իսկ դիտմամբ ոտքով դուրս կ'ելլէր, որպէս զի ամէն մարդու աչքը վարժուի, եւ վերջէն մեկնութեանց տեղի չտայ առանց կառքի դուրս ելլելը։

Միայն կոմսուհին էր որ կառքը կը գործածէր եկեղեցի կամ նօտարին երթալու համար։

Տիկին տը Բէռուարն կառքը կեցուց Բօսթէլ-Ռուժի առջեւ։ Բայց այդ օրը, առանց սպասելու որ նօտարը իր բնակարանին մեծ դրան երկու փեղկերը բանալ տայ զինքը ընդունելու համար, կառքէն վար իջաւ, ու զանգակը հնչեցուց։

Այցելութիւնը անակնկալ էր։

Պօլէլ՝ որ զայն յուսահատեցնելու չափ առաջ գացած էր, երբեք չէր կարծեր թէ տիկին տը Բէռուարն կրնայ կրկին վերադառնալ իր հաշիւները խանգարելու, իր ծրագիրը տակնուվրայ ընելու համար։

Եթէ տիկին տը Բէռուարնէ զատ ուրիշ կին մը ըլլար, թերեւս վերջին պահուն, յուսահատութենէ մղուած, կարենար նոր կերպով մը ետ դառնալ եւ մաքառիլ։

Բայց կոմսուհիէն ամէն բան մը սպասելը պարզ յիմարութիւն էր։

Ընդհակառակը, կոմսուհին նօտարին քովը կը դառնար կատարեալ հլութեամբ, պատրաստ ամէն կարգի պահանջմանց հպատակելու։

(Շարունակելի)

բիոյ երկաթուղին օդը հանելու համար, հրացանի բռնուեր են Ռուսներուն կողմէ։

— Պատերազմի դաշտէն հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ բուռն թնդանօթաձգութիւն մը կը լսուի Չէֆուի մէջ եւ թէ ամէն բան հանդարտ է Բորթ-Արթուրի մէջ։

ՎԻԷՆՆԱ. — Ճաբոնները կ'ամրացնեն Նալուի իրենց դիրքերը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Համաձայնութեան խնդիրը. — Օտարներու կարծիքը. — Կարծիքը Գերմանիոյ մէջ։

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը տակաւին առարկայ կ'ըլլայ վիճաբանութիւններու՝ Եւրոպայի մէջ։ Այդ առթիւ Պերլինէն հետեւեալը կը հեռագրեն. — Համագերմաններու դաշնակցութեան մէկ գումարումին մէջ օրակարգ մը ընդունուեցաւ, որով Գերմանիոյ նախարարապետէն կը խնդրուի իսկոյն հարկ եղած դիմումները ընել, որպէս զի Ֆրանսա փոխարինութիւն մը ընէ Մարոքի մէջ իրեն կացութեան փոփոխութեանը մասին։

— Պերլինէն ուրիշ հեռագիր մը գերման տպաւորութիւնները կը հաղորդէ ֆոն Պիւլով կոմսին յայտարարութեանց վրայ անգլօ-ֆրանսական համաձայնութեան մասին։ Ահաւասիկ այդ հեռագիրը. — Նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսին յայտարարութիւնները լաւ տպաւորութիւն մը առաջ բերած չեն Գերմանիոյ եւ ոչ մէկ կողմը։ Հանրային կարծիքը առաջուընէ աւելի տեղեկութիւն մը չունի արտաքին քաղաքականութեան մասին։ Վոսիշէ Ցայթունկ, Պերլինի արմատական լրագիրը, կ'ըսէ. — «Ազգին ստուար մեծամասնութիւնը պիտի ճանչնայ թէ ֆոն Պիւլով կոմսը ընդհանուր կերպով հետապնդած է պատշաճ քաղաքականութիւն մը թէ՛ Ռուսիոյ ու Անգլիոյ հանդէպ եւ թէ Եռեակ Զինակցութիւնը պահպանելու մասին։» Պերլինի Լոկալանցայկեր թերթը կ'ըսէ թէ ֆոն Պիւլով կոմսին յայտարարութիւնները բաւական չեն ցրելու այն տխրութիւնը որ առաջ կուգայ այն իրողութենէն թէ Անգլիա ու Ֆրանսա իրենց դաշնադրութիւնը կնքելու առթիւ անհրաժեշտ չեն դատած Գերմանիոյ խորհուրդ հարցնելու։ Թակեպլաթ կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ մեկուսացման մասին ֆոն Պիւլով կոմսին յայտարարութիւնները իրական բան մը չեն եւ թէ մեկուսացման երկիւղները ֆոն Պիւլով կոմսին հաւատացնել տալ ուզածէն շատ աւելի հիմնաւոր են։

ՄԵԾ ՊԱՐԳԵՒԸ

Սպասուհիին բաղդը. — Կորսուած վիճակահանութեան տոմսը. — Երկու հարիւր յիսուն հազար Ֆրանք։

Բարիզի մէջ տասնըութ տարեկան սպասուհի մը՝ Ժիւլի Պիրէ որ Բրիսթաֆ անուն մարդու մը քով կ'աշխատի, անցեալները իր դրամապանակը կորսնցուց, որուն մէջ կար քանի մը ֆրանք եւ «Հիւծախտին դէմ Ֆլեսիբաթին Դաշնակցութեան» վիճակահանութեան մէկ տոմսը զոր իր տէրը տուած էր իրեն։ Ժիւլի կարեւորութիւն չտուաւ այդ կորուստին. ամենէն աւելի քանի մը ֆր.ին համար ցաւեցաւ։ Անցեալ օր այդ վիճակահանութիւնը քաշուած էր. փողոցը կը ծախէին շահող թիւերը։ Ժիւլիէթ իմանալով ըսաւ իր տիրուհիին. — «Եթէ կ'ուզէք, այդ թիւէն հատ մը գնեմ եւ տեսնենք թէ պարոնին եւ իմ ունեցած թիւերս շահա՞ծ են։» Ժիւլիէթ իր տիրուհիէն դրամ առաւ, գնաց թիւերը գնեց եւ յուզումէն գետինը վար ելաւ. «Տիկին, տիկին, կը գոչէր, կորսնցուցած թիւս երկու հարիւր յիսուն հազար ֆր. շահեր է։ Տեսէք ծախքի տետրակիս մէջ կարմիր մելանով արձանագրած էի»։ Ժիւլիէթ մարեցաւ։ Տիրուհին թիւերը քննեց եւ տեսաւ թէ իրաւ է։ Ուստի խեղճ սպասուհիին հետ դիմեց ոստիկանութեան որ իսկոյն այդ թիւը հրատարակել տուաւ, ուրիշի կողմէ չգանձուելու համար։

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երեկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը Եըլտըզ Կոյս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Պէլճիքայի դեսպանը, երկու հիւրեր եւ առաջին թարգմանը, Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տըֆէ, Տնօրէն Բանճրի պէյ, Ֆրանսայի նախկին նախարարներէն Պ. Պարթու եւ կինը, Սէլանիկի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսը եւ Կ. Պոլսոյ դեսպանատան երկրորդ թարգմանը, Աւստրիացի զօրավար Պանվեց, Աւստրիոյ դեսպանատան քարտուղարներէն մէկը եւ հիւր մը, Եգիպտոսի ռուսական ընդհանուր հիւպատոսը, կինը, որդին, աղջիկը եւ դեսպանատան քարտուղարներէն մէկը, Իզմիրի փորթուկեզ հիւպատոսը, Իտալիոյ դեսպանատան պահականութեան սպայ մը եւ կինը, Ֆրանսայի դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Տըվիլ, կինը ու որդին, աւստրիացի Պ. եւ Տիկին Շաուինէր եւ դեսպանատուններէն յանձնարարուած վաճառականէ աւելի օտարազգի հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք արարողութեան Իպրահիմ պէյի եւ սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան Կայս. մեծարանաց։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳԱՑ մէջ հանրօգուտ շինութեանց, կրթական, երկրագործական, առեւտրական եւ ուրիշ երկրաչէն կարգադրութեանց մասին գործադրուած միջոցները պարունակող առանձին տեղեկագիրներ պատրաստուելով պիտի մատուցուին յառաջ Կայս. Գահոյից։

— Մէնլիքի կողմէն այն անձերը որոնք աւազակներու միացած էին, մեծ մասամբ իրենց տեղերը վերադարձած եւ ներում խնդրած են։

— Սկիւպէն կը գրեն թէ աւելի առաջ Պուլկարիա փախչողներէն եօթը հոգի ալ վերադարձեր են։

— Սէլանիկի հիւանդանոցին մէջ դարմանուած հարիւր յիսունըվեց զինուորներ իրենց ծննդավայրը պիտի ղրկուին, օդափոխութեան համար։

— Գիրքքիլիսէի գաւառէն աւելի առաջ Արեւելեան Ռումէլի փախած Պուլկարներէն տասներկու հոգի զղջում յայտնելով վերադարձեր են։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Միթիլլէէն կը գրեն թէ Մէճիտիէ յածանաւը հոն ժամանելուն հետեւեալ օրը անոր սպաները եւ նաւաստիները նոյն յածանաւը փոխադրուեր են. նաեւ մեծ հանդէսով պարզուեր է օսմ. դրօշը։ Այդ միջոցին նաւագնացները Համիտիէ քայլերգը նուագեր եւ բոլոր ներկաները «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեր են։ Արշիպեղագոսի կուսակալ Ապտիւն փաշա որ քննական պտոյտի համար Միթիլլէ կը գտնուէր, եւ անդրայն կառավարիչ Ալի Ղալիպ փաշա այցելեր են Մէճիտիէ յածանաւը։

— Իզմիր շոգենաւը որ Մէճիտիէի սպաները եւ նաւաստիները Միթիլլէ տարած էր, երէկ իրիկուն Պոլսոյ նաւահանգիստը դարձաւ, ասկէ Միթիլլէ տանելու Համիտիէ յածանաւին եւ Էրթողրուլ շոգենաւին սպաները եւ նաւաստիները։ Իզմիր շոգենաւով երէկ Կ. Պոլիս ժամանեցին Ֆիլատելֆիոյ Քրամբ նաւագործարանէն հոս բերող նաւաստիները որոնք Մէճիտիէ յածանաւը մինչեւ Միթիլլէ բերած են։ Ծովային պաշտօնարանին զօրանոցին մէջ մասնաւոր յարկ մը յատկացուեցաւ անոնց։ Ծովային նախարարութիւնը հրամայեց պէտք եղած տեղերը որ այդ Ամերիկացիները հիւրասիրուին ամէն կերպով։

— Արմսթրոնկի նաւագործարանին մէջ շինուած Համիտիէ յածանաւը եւ Էրթողրուլ շոգենաւը, արագութեան փորձերը կատարուելէն շաբաթ մը ետքը, ճամբայ պիտի ելլեն դէպ ի Միթիլլէ։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ ԴՈՒՌԸ ծանոյց Դ. զօրաբանակին հրամանատարութեան որ Սամսոն, Տրապիզոն, Պոլաթանա եւ ուրիշ տեղեր գտնուող զինուորական սպաները, իրենց կարողութիւնը հաստատելու համար քննուելու, Էրզրումի մէջ կազմուած զինուորական մասնաժողովին առջեւ։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ. — Պետական Խորհուրդը առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կարծիքը ուզեց՝ Լէոնիտաս Ֆիլճանիտիս ստորագրութեամբ մատուցուած այն ծրագրին համար որով յայտարարուած է թէ միջնորդներու վերաբերեալ կանոնագրին տրամադրութիւնները եթէ իր առաջարկած փոփոխութիւններուն ենթարկուին, զինուորական սպառազինմանց եւ հաստատութեանց համար տարեկան երեք հարիւր յիսուն հազար ոսկիի հասոյթ մը պիտի գոյանայ։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ. — Հազար ղրուշ ամսաթոշակ յատկացուեցաւ կնոջը գերմանացի Հէօյզէր փաշայի որ վերջերս մեռած է։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը նորէն ծանոյց մաքսային վերատեսչութեան թէ այն մէճիտիէները եւ քառորդները որոնց արծաթները արհեստական եւ կամ ուրիշ միջոցաւ դրոշմուած չեն, այլ շատ գործածուելէ օրինական կշիռէն պակսած է, եւ սակայն գիրերը կարդացուելու առթիւն ունեցած են, պէտք է ընդունիլ, որպէս զի ընդհանուր գործառնութիւնները չվնասուին։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ կառավարութիւնը հրաւիրեց օսմ. կառավարութիւնը՝ պատուիրակ մը ղրկել մանկավարժական այն միջազգային համաժողովին որ Սէն-Լուի արուեստահանդէսին մէջ պիտի գումարուի։ Բ. Դուռը այդ մասին պէտք եղած հրահանգը տուաւ ձեռնհաս պաշտօնարանին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթան որ Բարիզէն Կ. Պոլիս գալու առթիւ Բէչթա մնացած է, կը յուսացուի որ վաղը մայրաքաղաքս ժամանէ։

ԲԵՐԱՅԻ հեռագրատան պաշտօնեաներէն Խաճատուր, Տիրացուեան եւ Մավեան էֆ.ները, կ'ըսէ Իգտամ, որոնք սակարանի հեռագիրները ուրիշներու հաղորդած ըլլալնուն համար պաշտօնէ դադրեցուցած են, պետական Խորհուրդին նախնական ատեանին առջեւ պիտի դատուին, վասն զի հարցաքննութիւնները աւարտած եւ տեղեկագիրները յանձնուած են պետական Խորհուրդին։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ երեսփոխաններէն Ներքին գործոց նախկին նախարար Պ. Պարթու իր կնոջ հետ Կ. Պոլիս կը գտնուի եւ երկու շաբաթի չափ պիտի մնայ իբրեւ հիւր Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տըֆէի։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդը որ տուրքերը սահմանելու մասին աւելի կանոնաւոր դրութիւն մը հաստատելու համար խորհրդակցութիւն կը կատարէ, ելմտական նախարարութենէն մասնագէտ պաշտօնեայ մը ուզեց, յառաջիկայ երեքշաբթի օրը կատարուելիք խորհրդակցութեանց ներկայ գտնուելու համար։

ՄԱՀՍՈՒՍԷՅԻ վարչութիւնը, մինչեւ որ Եւրոպայի նաւագործարաններուն յանձնարարուելիք շոգենաւերուն շինութիւնը աւարտի, երկու շոգենաւեր վարձեց՝ Սեւ ծովի եւ Մարմարայի մօտ նաւահանգիստները երթեւեկելու համար. նաեւ Տրապիզոնի եւ Պարթէնի գծերուն յատկացուած են Մախսուսէի մեծ շոգենաւերը՝ Մարմարա, Քաբլան, Ղարպ, Բեհմիլ Փաշա եւայլն։

ՀԱՆՔԵՐ. — Ռոտոսթոյի մօտ Պրզատուի շրջակայքը ածուխ եւ քրիզի հանքեր գտնուած ըլլալով, խուզարկութեան արտօնագիր պիտի տրուի դիմողներուն։

ԳՈԶԱՆԻ կառավարիչ Մուհարրէմ պէյ իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ՆՈՐ ՀՐԱՑԱՆՆԵՐ — Կայս. Իրատէի մը համաձայն Գերմանիայէն բերուած նոր հրացաններ որոնք եւրոպական բանակներու մէջ ընդունուած են, Բեզզըթխանէի Բոլիկոնին մէջ կը փորձուին։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան Միրզա Րիզա խան որ շաբաթէ մը ի վեր Մեծ Կղզի կը գտնուէր, Պոլսոյ դեսպանատունը վերադարձաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ. — Ցորենի գիները բարձրացան։ Երէկ միայն Ռումէլիէն մէկ վակոն ցորեն ժամանեց։ Օտար ալիւրներուն մրցումը զգալապէս կ'ազդէ ցորենի հրապարակին։ Անատոլի սպիտակ ցորենը կ'արժէ օխան 36-37 փարա։

— Ալիւրի հրապարակը հանդարտ է։ Ռուսիայէն 250 պարկ ժամանեցին առջի օրը։ Նաեւ 5000 պարկ տեղական ալիւր ծախուեցան լաւ տեսակ՝ 69-70էն։

— Բամպակի հրապարակը առջի օրը, հանդարտ էր Լիվըրփուլի մէջ։ Փակումը սապէս եղաւ. — Ապրիլ-մայիս՝ 7.66, յուլիս-օգոստոս՝ 7.60, օգոստոս-սեպտեմբեր՝ 7.35 եւ հոկտեմբեր-նոյեմբեր՝ 6.37։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց Նախարարութիւնը ձեռնհաս պաշտօնարանին ղրկեց Տիլավէր փաշազադէ Րէուֆ պէյի աղերսագիրը, որով խնդրած է երկարել՝ Սու Սըղըրլըգը եւայլն նաւարկելի վիճակի վերածելու համար իրեն շնորհուած մենաշնորհին պայմանաժամը՝ քարտէզներու պատրաստութեան մասին, վասն զի եղանակին բերմամբ կարելի եղած չէ զանոնք պատրաստել։

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ. — Պէօյիւքտէրէ քարափին վրայ, Պէօյիւքտէրէի եւ Մէսարպուռնի մէջտեղը, երէկ գիշեր ժամ 1ին հրդեհ ծագեցաւ Ազարեան Պետրոս էֆ.ի տիկնոջ սեպհական ծովեզերեայ փայտաշէն տանէն եւ ամբողջ շէնքը այրեցաւ։ Այդ տանը տասնըհինգ սենեակներէ կը բաղկանար։ Այրած տանը մէջ միայն պարտիզպանը կար, վասն զի Ազարեան էֆ. ընտանիքով Բէպէք կը գտնուի։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է հրդեհին պատճառը երեւան հանելու համար։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ մէջ կառապան Մուսթաֆա, երէկ գիշեր, դաշոյնով ինքզինքը վիրաւորեց կուրծքին ձախ կողմէն։

ՏԱՎՈՒՏ ՓԱՇԱՅԻ Բիւրքճի Պօլը Ահմէտ Շէմսէտտին Թաղին մէջ, երէկ ժամ 9ին, հիւան Պարպա Նիքոլի տանէն հրդեհ ծագեցաւ, բայց շուտով կարելի եղաւ մարել։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՒՔԸ

ՄԱՅՕՐԷՆԻԻ ԽՈՒՄԲԸ

Պ. Մայօրէնիի խումբը որուն յաջող եւ գրաւիչ ներկայացումները այնքան համակիր ընդունելութիւն մը գտան ասկէ առաջ Բերայի մէջ, այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ Պիրէէն եւ այս գիշեր իր առաջին ներկայացումը պիտի տայ Սիւքին մէջ, ինչպէս նաեւ վաղը ցերեկ իր առաջին matinéeն։ Սիւքին Տնօրէն Պ. Ռոմպէրգ ուզելով փայլուն կերպով փակել իր կազմակերպած ներկայացումներու շարքը, ամէն երեկոյթի համար հրաւիրած է Պ. Մայօրէնիի խումբը, որուն վրայ նոր արուեստագէտներ եւ արուեստագիտուհիներ աւելցած են։ Հետեւաբար, այս գիշերուան ներկայացումը շա՛տ փայլուն պիտի ըլլայ, ինչպէս յաջորդներն ալ։ Եւ արդէն, Մայօրէնիի վերադարձին լուրը երէկ Բերայի մէջ իմացուելուն պէս, տեղերը սկսան վարձուիլ։

Սիւքին գիներն են՝ լօժ-պալքոն մէկ ոսկի, միւս օթեակները 80 ղրշ., Թիկնաթոռ՝ 20, Նստարան՝ 15 եւ 10 ղրշ., բառաւ՝ 5 ղրշ.։

Տես չորրորդ երես Քարմէլ Օրիանթալի գինիի եւ գոնեաքի ծանուցումը։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Լ. ԹԷՐԶԵԱՆ

Բարիզի բժշկական վարժարանէն վկայեալ վիրաբոյժ — ատամնաբոյժ, նախկին պետ Բարիզի բժշկական վարժարանին քլինիքին՝ պատիւ ունի ծանուցանելու իր յաճախորդներուն թէ տեղափոխուած է Բերա, Մեծ փողոց, Թոքաթլեան վաճառատան վերի յարկը, թիւ 9, ուր հիւանդներ կ'ընդունի ժամը 9էն մինչեւ 6 կէս օրէն յետոյ, բացի կիրակի օրերէն։

ԹԻՐՋԻ
Օ. ՍԱՐԸԵԱՆ

Պէյ Օղլունտա Ճատտէի Քէպիրտէ Ֆրանսըզ սէֆարէթխանէսի գարշուսընտա 170 նումերօլու աբարթըմանտա։

Պու քերրէ Էվրոբատան սօն մօտա էնվայի Ֆրանսըզ վէ Ինկիլիզ գումաշլարը ճէլպ էթմիշ օլտուղընտան վէ զայէթ պիլիմ վէ էհվէն ֆիյաթլա էլպիսէ իմալ օլունտուղընտան միւշթէրիլէրէ իլան օլունուր։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը, որ իր անձնական տկարութեան պատճառաւ մէկ ու կէս տարիէ ի վեր չէր պատարագեր, այս տարի Զատկի մեռելոցի օրը մեծ հանդիսաւորութեամբ պատարագեր է Ս. Յակոբեանց Տաճարին մէջ եւ նախագահեր է նոյն օրը կատարուած մեծահանդէս թափօրին։ Ս. Պատարագի գրքէն անմիջապէս վերջը Նորին Ամենապատուութիւնը իմաստալից քարոզ մը խօսեր է, օրհնելով Հայ ուխտաւորները, յորդորելով զանոնք միշտ հաւատարմական եւ երախտագիտական զգացումներ տածել դէպ ի Օսմանեան Գահն եւ չխնայել բարեմաղթութիւններ ընել Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։ Յետոյ բարի ճանապարհ մաղթեր է ուխտաւորներուն, որոնք նոյն օրուընէ սկսելով հետզհետէ մեկներ են Երուսաղէմէն։

⁂ Զատկի երրորդ օրը Երուսաղէմի Վսեմ. կառավարիչը Ս. Պատրիարքին շնորհաւորական այցելութիւն տուեր եւ սիրալիր տեսակցութենէ մը յետոյ մեկներ է։

— Ս. Պատրիարքը գիր մը ուղղած է Դատական Գործոց նախարարութեան, որով տեղեկութիւններ կուտայ Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ առաջնորդութեանց կազմակերպութեան, տեղւոյն եկեղեցական գործերու եւ ժողովրդեան վիճակին ուղղակի հսկողութեան պէտքին եւ այդ երկու վիճակներու վրայ նախապէս Պատրիարքարանի կողմէ կատարուած հսկողութեան եղանակին նկատմամբ։

— Արմաշի Փոխ-Վանահայր Տ. Եղիշէ Եպիսկ. Դուրեան, Տ. Մուշեղ Ծ. Վրդ., Պ. Յակոբ Թոփճեան եւ Արշաւիր Սարկ. երէկ Ռապէրթ Գոլէճ այցելելով, սիրալիր ընդունելութիւն մը գտան, Գոլէճին Տեսչութեան եւ Ուսուցչութեան կողմէ։ Հոն իրենց ներկայութեան «Ք» ճառագայթի փորձեր կատարուեցան։

— Ուսումն. Խորհուրդը վերջնական երեք իր նիստերը կազմել ըստ սովորականին Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Հարցաքննութեանց հրահանգին համաձայն ներկայ տարեշրջանի շրջանաւարտներու ուղղելի հարցումները մեծագոյն մասամբ պատրաստուած եւ հաղորդուած ըլլալով Խորհրդոյ, ուսումնասիրութեան առնուեցան անոնք, եւ անոնց ուսումնասիրութիւնն ամբողջելով վերջնականապէս ընդունուեցան, իսկ մնացեալները վերապահուեցան յառաջիկայ նստին, որոշելով միանգամայն փութացնել տալ պակսողներուն պատրաստութիւնը։ — Տ. Յուսիկ Վ. Խաժերեան ասկէ առաջ «Առտնին տնտեսութեան» դասագրքի մը ձեռագիրը ուղղած եւ ըստ կանոնի քննութեան ենթարկած էր։ Այդ ձեռագրին նկատմամբ ներկայացուած տեղեկագրին վրայ հարկ դատուեցաւ ըստ կանոնի երկրորդ քննութեան մը ենթարկել զայն, եւ ապա վերջնականապէս տնօրինել ղեկմանը։ — Նաուլըզարըսի վարժարանաց հոգաբարձութեան անդամներէն մին ինչ ինչ պատճառանելով հրաժարած ըլլալով իր պաշտօնէն, որոշուեցաւ հաղորդել հրաժարագիրը Թաղ. Խորհուրդին։ — Զբաղեցաւ նոյնպէս թաղային վարժարանաց ոմանց վերաբերեալ խնդիրներով։

— Էտիրնէի նահանգին Կրճալըքին քաղաքի Հայոց վարժարանին սաներէն ուսուցիչ կարգուեր է Նէսիմ էֆ.։

— Պէշէքի Գերմանական Որբանոցին մէջ ապաստանութեան հայ սանուհի մը՝ Օրիորդ Թագուհի Պ. Հաճեան՝ նախընթաց օր մեռաւ։ Վաղամեռիկ օրիորդը ընիկ Խարբերդցի էր։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ առտու Գումգաբուի եկեղեցիին մէջ։ Ներկայ էր Որբանոցին տնօրէնը՝ քանի սեւազգեստ եւ ծաղկակիր սանուհիներով։ Դագաղը զարդարուած էր ծաղկեպսակներով։ Իր գեռաւթի ընկերուհիները հետեւեցան դագաղին մինչեւ գերեզմանատուն։

— Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանի Վարչական Ժողովը երէկ դարձեալ գումարուեցաւ Պատր. Փոխանորդ Տ. Աւետիս Արքպ. Արփիարեանի նախագահութեամբ եւ զբաղեցաւ Պատրիարքարանի ներքին գործերով եւ յուղարկաւորութեան վերաբերեալ կարգադրութիւններով։

⁂ Կայս. Անձնական Գանձէն շնորհուած եւ Ներքին Գործոց Նախարարութեան միջոցաւ իբրեւ յուղարկաւորութեան ծախք Պատրիարքարանի յանձնուած գումարն է 40,000 ղրշ.։

— Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Աղաւնեան էֆէնտի որ երկար տարիներ, հռչակաւոր փաստաբաններէն Վռամշապուհ էֆ. Մանուկեանի գրասենեակը մեծ փորձառութիւն ստացած է դատական գործոց մէջ, Սիրքէճի՝ Քէօբրիւլիւ խանը ինք իր հաշուոյն հաստատուած է եւ պատրաստ է ստանձնել ամէն տեսակ դատերու պաշտպանութիւնը։

ՄԱՍԻՍ Գրականշաբաթաթերթի այսօրուան թիւը հետեւեալ ընտրեալ բովանդակութիւնն ունի. —

Գրելու ախտը. ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ։ — Վշակն (Քերթուած Թէնիսընի) Թարգմ. ՏԻԳՐԱՆ ՍԻՐԵՆՑԵԱՆ։ — Ուրուագիծներ–Վայրկենական. Թովմաս Թէրզեան. ԳԱՄԼԸ։ — Երջանկութիւն սիրոյ (Բանաստեղծութիւն) Վ.։ — Այժմէութիւններ. Թիպէթ. X։ — Արուեստագէտի սէր (Նորավէպ) ՄԱՐԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ։ — Նորերու բաժինը (Երկու տաղեր)։ — Դանիական Գրականութիւն. Հէնրիք Հէրց. ԱՆԱՐԷԼԼԱ։ — Խմբագրական Նօթեր։ — Հայ Հռոմէականաց Ս. Պատրիարքին մահը։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՓԼ)

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 22 ապրիլ. — Ալեքսիէվ ծովակալը մանրամասն տեղեկագիր մը ղրկեց Ռուսիոյ կայսեր՝ ապրիլ 13ին Բորթ-Արթուրի առջեւ կատարուած ճակատամարտին վրայ։ Այդ տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Բեդրոբաւլովսքի աղէտը սապէս տեղի ունեցեր է. — «Առաւօտուն ժամ 9.43ին երկու պայթումներ պատահեցան Բեդրոբաւլովսքի վրայ, առաջինը աջ կողմին վրայ, եւ երկրորդը, աւելի զօրաւոր, կամրջակին տակ։ Առաջին վայրկեանին մոխիր սեւ մը տեսնուեցաւ, դեղին-կանաչ, որ նաւէն կ'ելլէր եւ կայմերը, ծխնելոյզները եւ կամրջակները վեր կ'ելլէին։ Նաւը յետոյ ծռեցաւ աջ կողմին վրայ եւ ընկղմեցաւ, բոցերէ պատուած, երկու վայրկեանի մէջ։ Նաւաստիներէն մէկ մասը ազատեցաւ։ Գայտամաք յածանաւը որ երկու հարիւր մեթրի չափ հեռուն կը գտնուէր, յաջողեցաւ ազատել Կիրիլ մեծ. դուքսը։ Ընդամէնը եօթը սպաներ եւ եօթանասուներեք նաւաստիներ ազատեցան։»

Տեղեկագիրը սապէս կ'եզրակացնէ. — «Հակառակ ձախողութեան, նաւազներուն բարոյական վիճակը շատ լաւ է՝ իրենց պարտականութիւնները կատարելու մասին։ Ձեր Վեհափառութեան շնորհալի խօսքերը, նաւազներուն ուղղուած, մխիթարութիւն մը եւ զօրավիգ մը կ'ըլլան ամբողջ բանակին՝ այն ջանքերուն համար որոնց նպատակն է յաղթել թշնամին՝ վեհապետին եւ երկրին փառքին համար։»

— Քուրոբաթքին զօրավարին մէկ հեռագիրը կը հաստատէ ճաբոնցի երկու սպաներու ձերբակալութիւնը Մանջուրիոյ մէջ եւ Խարպինի զինուորական ատեանին վճռով անոնց կախաղանի դատապարտուիլը՝ երկաթուղին քանդել փորձած ըլլալնուն համար։ Զօրավարը կը յայտնէ թէ դատապարտեալները սպայ ըլլալով, կախաղանի պատիժը հրացանի բռնուելու վերածելու հաճած է, մերժելէ ետքը անոնց աղերսը, որով կեանքի շնորհում կը խնդրէին։ Վճիռը գործադրուեր է ապրիլ 21ին։

— Եալուի վրայ ապրիլ 19ին եւ 20ին կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէր։

— Ալեքսիէվ ծովակալը այսօրուան թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ Նիքոլա կայսեր. — «Ճաբոնցիները երբ տախտակներ դետեղելու վրայ էին, ականներէն մէկը յանկարծ պայթեցաւ շոգենաւակի մը ետեւի կողմին տակ, սպաննելով Բէլ տեղակալը եւ քսանըհինգ նաւազ։ Ռուսական հետազօտիչները հաստատեցին թէ ճաբոնական բազմաթիւ զինուորներ համախմբուած են Վի-Ճաուի հիւսիսային կողմը. նաեւ բաւական իսկ Վի-Ճաուի մէջ ալ համախմբում մը սկսած է։ Ռուսական ջոկատ մը, երկու սպաներէ եւ քսաներու զինուորներէ բաղկացած, երեք նաւակներով, Բամաք-Հավոկա գետակին վրայ խուզարկութիւն կատարած ատեն, ճակատամարտ մը ունեցաւ ճաբոններուն հետ. ունեցաւ երեք մեռեալ եւ տասներեքը վիրաւոր։ Յետոյ ռուսական եզերքը հասաւ, երկու թնդանօթներու պաշտպանութեամբը։»

— Նովոսթի, խօսելով Անգլիոյ կողմէ ռուս-ճաբոնական պատերազմին մէջ ինքնաբեր միջամտութեան մը կարելիութեան վրայ, կ'ըսէ թէ այդ տեսակ միջամտութիւն մը առաջ պիտի բերէ կատարեալ համաձայնութիւնը Ռուսիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ։ Նաեւ պիտի վերջացնէ Անգլիոյ եւ Ճաբոնի դաշնակցութիւնը զոր դեղին վտանգը կը ներկայացնէ։

ԲԱՐԻԶ. — Բեդերպուրկէն կը հեռագրեն Հավասի թէ ապրիլ 12 թուականով Բորթ-Արթուրէն ուղղուած հեռագիր մը զրոյց մը կը տայ թէ ճաբոնական զօրագունդ մը բոլորովին ջախջախուած է Եալուի վրայ։ Այդ լուրը դեռ հաստատուած չէ։

— Էքոնոմիսթ Էօրօփէէն կը ծանուցանէ թէ Բեդերպուրկի մէջ բանակցութիւններ կը կատարուին Բարիզի սեղանաւորական գլխաւոր հաստատութեանց ներկայացուցիչներուն եւ ռուս կառավարութեան միջեւ ութ հարիւր միլիոն ֆր.ի փոխառութեան մը համար։

ՎԻԷՆՆԱ. — Ռայխսրաթի ժողովը, արտասովոր նիստի մը մէջ, Չեխերու եւ ընկերվարականներու բողոքին հակառակ, ձեռնարկեց աւստրիական պատուիրակութեան անդամներուն ընտրութեանը։ Արմատական Չեխերը ահագին աղմուկ մը յարուցին։

ՊԼՈՒՄՖՈՆԹԱՅՆ. — Լիւնէպուրկի մէջ եօթը Պօէրներ ձերբակալուեցան՝ իբրեւ դաւաճան։

— Բոսթ կը ծանուցանէ թէ Թրանսվալի մէջ ըմբոստական շարժում մը կայ, որուն պետերն են պօէր երեք նախկին հրամանատարներ որոնք Կրոոնսթատի մէջ կը գտնուին։ Թրանսվալի երիտասարդները կը սկսին զինուիլ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 22 ապրիլ. — Ալեքսիէվ ծովակալին հրաժարման լուրը հաստատուած է, սակայն կայսրը դեռ որոշում մը չէ տուած այդ մասին։

— Սքրիտլով ծովակալին մեկնումը չորեքշաբթի օրուան յետաձգուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ. — Ռուսիոյ կողմէն Արժանթինէն զրահաւորներ գնելու գործը գրեթէ աւարտած է։

— Ֆրէտէրիքս զօրավարին Բարիզի մէջ ունեցած գաղտնի պաշտօնը կը վերաբերի մարտանաւերու գնման։

ԼՈՆՏՈՆ. Բորթ-Արթուրէն կը հեռագրեն թէ ռուսական թորփիլանաւ մը որ մթութեան հետեւանքով ճամբան մոլորած էր, խորտակուեր է ճաբոնական թորփիլանաւերու կողմէ։

ԲԱՐԻԶ. — Բորթ-Արթուրէն կը հեռագրեն թէ Չինաց ընթացքը նորէն մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Ալեքսիէվ ծովակալը ազդարարեր է չինական զինուորական իշխանութեանց՝ երեք շաբաթէն հոն քաշել Մուքտէնի շուրջը գտնուած զօրքերը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 9 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Ռ.	91	01
Ամէնէն բարձր գին	»	91	10
Ամէնէն վար գին	»	90	24
Ռումէլիի Երկաթուղի գոզ.	Ֆր.	121	50
Ամէնէն բարձր գին	»	122	12
Ամէնէն վար գին	»	120	62

ԲԱՑՈՒՄ 10 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Փ. Կ.	91	63
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	121	50
Շիրքէթի Խայրիէ		20	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Յունական պանքա		422	50
Տէրքոզ		252	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	65
Թրամվէյ բաժնեթուղթ		6	—
» ժուիսանս		1	75
» պարտաթուղթ		485	—
Բարաֆ Կ. Պոլսոյ		512	—
Թրանսվալ		112	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն Ա		272	50
» » » Բ		253	—
Լավրիոն		65	—
Անատոլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	75
» պարտաթուղթ	«	126	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բոլ էմբէրիալ	»	20	10
Քրեմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	08
Մէթալիք	»	—	—
Ռուսլի Թղթադրամ	Օ. Ռ.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 22 Ապրիլ

Անգլիական Քոնսոլիտէ		88	25
Միացեալ պարտք	բ.գ.	82	75
	գոզ.	80	75
Օսմանեան Պանքա		12	12
Ռուսական 1893		—	—
Հելլենական 5 %		43	—
» Մոնոփոլ		45	25
Պուլկարական 1888		91	—
Էժիբսիէն Ունիֆիէ		166	75
Ֆոմինիոն		105	—
Թրանսվալ		4	50
Այտին Երկաթուղի		14	50
Փոխանակագիր		25	32 1/2

ԲԱՐԻԶ, 22 Ապրիլ

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	70
Միացեալ պարտաթուղթ	բաց. Ղրշ.	82	97
	գոզ. »	82	97
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	580	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	122	75
Օսմ. Քաղաքաւուն	»	455	—
Օսմ. Ռէժի	»	370	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	—	—
Քրէտի Լիոնէ գուբոնը կարսա	»	1102	—
Իտալական Ռանթ	»	102	85
Սպանիական արտաքին	»	83	52
Թրանսվալ	»	114	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	120
Դիւտամագեր	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 22 Ապրիլ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	50
Ռումէլի երկաթուղի	»	133	—
Օսմ. Ռէժի	»	—	—

ՊԵՐԼԻՆ, 22 Ապրիլ

Միացեալ պարտաթուղթ	Ֆր.	82	60
Ռումէլի երկաթուղի	»	130	75
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ՊՐԻՒՍԷԼ, 22 Ապրիլ

Միացեալ պարտք		82	18
Ռումէլի երկաթուղի		121	75

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ

Նուրբ, ճշգրտագործ եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամելու յատկութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն՝ երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէսօր) չքաւոր հիւանդ կ'ընդունին։

ԱՆԱՏՕԼԻՒ ՕՍՄԱՆԼԸ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼՈՒ

ԻԼԱՆ

Մէվսիմի սայֆա մախսուս վագոնլարըն մէվգէի թէտվիրէ վազը թարիխինէ միւսատիֆ օլան ֆի 22 Նիսան էֆրէնճի 1904 թարիխինտէն իթիպարէն ճումա՝ վէ բազար կիւնլէրի Հայտար-Բաշա իլէ Փէնտիք-Գազլը պէյնինտէ պիր մուԹատ գաթարլար սէյր ու հարաքէթ էթտիրիլէճէկի իլան օլունուր։

Հայտար-Բաշա 17 Նիսան էֆր. 1904

ՄՈՒՏԻՐԻԵԹ

ՈՍԿԻ ՀՐԱԴՐԱՄ, ՓԱՐԻԶ 1900

EXPOSITION UNIVERSELLE INTERNATIONALE FRANÇAISE 1900

Ընկերութիւն ԳԱՐՄԷԼ Օրիանթալ
ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՕՆԵԱՔ
ՌԻՇՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն
Վաւերեալ կայսերական բժշկական ժողովոյ տարրալուծմամբ

1903 յունուար Չիքագօ այցելութեան Գարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակէին 600 տակառ եւ 49,000 շիշ: Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ շիշերէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարրալուծումը հաստատեց թէ Գարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ
ԲՆԱԿԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒԺԻՉ ԵՆ

Բարիզի բժշկական Ֆաքիւլթէին բրոֆէսոր Ա. ԲՈՒՇԷԻ, Գորոֆ գիտութեանց Ֆաքիւլթէին բրոֆէսոր ԿԱՅՈՆԻ, Համպուրկի քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԼՆՈՐԻ, Ս. Բեդերսպուրկի կայսերական համալսարանին բրոֆէսոր Ա. ԲԷԼԻ եւ Օտեսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսոր Ա. ՎԵՐԻԿՈՒ կողմէ տարրալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ: Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՔԱՐԱՔԷՕ, ՍԻԹԷ ՖՐԱՆՍԷԶ թիւ 145—147
Եթիքէթին եւ խցանի բարսիլներուն վրայ յանձնեցէք գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը

SOCIETE „CARMEL-ORIENTAL" RAISIN DE CANAAN
(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ԻՆ
Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 981 ՄԻԼԻՈՆ 518,483·24 Ֆրանք
Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք: Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաեէթ խանի դէմը, Վօյվօտա խան, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս: 579

ՍԱԼԱՄԱՆՏՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Կեդրոնատեղի՝ ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ
Դրամագլուխ եւ պահեստ
ՖՐ. 7,500,000

Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով եւ սակերով հրդեհի դէմ կ'ապահովագրէ տուներ, մթերանոցներ, գործարաններ, եւն. ինչպէս նաեւ անոնց պարունակութիւնը, Կ. Պոլսոյ եւ ամբողջ Թուրքիոյ մէջ:

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան:

Ընդհանուր գործակալ
ՖՕՍԿՕԼՕ ՄԱՆԿՕ ԵՒ ԸՆԿ.
Կալաթա Գարա Մուսթաֆա փողոց թիւ 4
48—104

Լ'ՈՒՐՊԷՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Հաստատուած 1838ին
Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.
76 միլիոն ֆրանք
Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլթիէյէ փողոց թիւ 8 և 10
—օ—
Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա, Լօրանտօ խան: Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Բանքը Լիօնէ:

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՒ ՄԱՐՕՔԻ
Ն. ՔԱԳԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՄԵԿՆՈՒՄՆ ՇՈԳԵՆԱՒԻՆ
Ապրիլ 25ին Միեկրկի, Անաա. եգեյքէն:
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ապրիլ 26ին Միեկրկի, ուղ. Մարսիլիա:
Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիա ց 120 »
Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփհանէ Քարափին վրայ:
516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

LE PHENIX AUTRICHIEN
ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ
ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 Քր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 Քր. Ծովային ճիւղ 15,264,915 Քր.
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է, Կ. ՊՈԼԻՍ, ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ
Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Համօբուլօ խան, 52—56:
Լիազօր Ներկայացուցիչ
Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ
745
Ծանօթ.—Գաւառներու մէջ լուրջ և գործունեայ գործակալներ կ'ընդունուին:

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիշլի ճամբուն թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էօտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Դամասկոս, Գօնիա, Լառնագա, Գահիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Ուշաք, Բորդ-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն:

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուի (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (պօլիչա) պահեստ առնելով:

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ: Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական օրտինոներ կու տայ:

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ:

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կըտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ:

Օսմ. Պանքան հետեւեալ պայմաններով եւ տոկոսներով դրամ պահեստի կ'ընդունի.— 2 տարի պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 100ին 3 ու կէս առ կաս կու տայ. Մէկ տարի պայմանաժամով պահեստի համար՝ տարեկան 100ին երեք: 6 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 2 առ հարիւր, 3 ամիս պայմանաժամով պահեստի համար տարեկան 1½ առ հարիւր:

Պոլսոյ գործակալութիւնը վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, եւ ասկէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ եւ գօնսինիասիոնով եւ ազատ տեղափոխութեամբ ապրանքներ կ'ընդունի:

Բերայի մասնաճիւղը նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), եւ անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ եւ կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Ռումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւն. եւն.: Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Ռումէլի երկաթուղեաց արժեթուղթերու բօնտերը եւ Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 100 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով:

Օսմ. Պանքան 3½% ֆրանսական եւ 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ, պզտիկ ընթացիկ հաշուի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփէին մէջ կը պահուին: Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ, եղած փոխատուութիւնն ալ հետզհետէ կ'աւելնայ:

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES
ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, հաղորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյց խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով:

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարւոյն մէջ ընդունուած ապահովագրին եւ տոկոս	54,000,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վօյվօտա, Ղալաթիա:
Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ 524

COMP. RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerc
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ
Յուլիս
Գշ. 6,19 Սէվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ: Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորդ-Սաիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի:
Եշ. 8/21 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ:
Ուր. 10/23 Մէթէլին, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ: Օտեսա ժամը 2ին յետ միջօրէի:
Կիր. 11/24 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ: Փուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի,

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1089	Դոմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքօ	3607	Դոնկօ	2906	Կրոտօ	1695	Մարէնգօ	2273	Սափֆօ	1113
Անծէլօ	1541	Դորսօ	895	Հէրօ	775	Մարջէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիոսթօ	2371	Ֆիտօ	4311	Հիտալկօ	1561	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Ֆօմինօ	987	Հինդու	3720	Միլօ	1057	Սբէդօ	1200
Պորոտինօ	1264	Ֆուրօ	2388	Հորատիօ	3600	Մօնդէվիտէօ	1735	Տասսօ	1328
Բրավօ	1076	Ֆրագօ	1718	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Բրունօ	841	Ֆինամօ	504	Իկօ	2354	Նէրօ	1033	Տոկիօ	3827
Բըֆֆալօ	4431	Էգրօ	2464	Իտալօ	5540	Օթէլլօ	4100	Թոլէտօ	1470
Կայրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ճինօ	1080	Օնթարիօ	4035	Թորբիտօ	487
Կալիբսօ	1837	Էրաթօ	1841	Քլեօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Կամէօ	1244	Ֆալօ	954	Քօլինօ	2367	Պալէրմօ	1837	Վասկօ	1914
Կատօ	1094	Ֆրենչօ	1828	Քօմօ	1700	Պօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1058	Ռինալտօ	2229	Վոլթուռնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանսիսկօ	4582	Լէանտրօ	2272	Ռիալտօ	1063	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1843	Ռօլլօ	1613	Զէնօ	1300
Կոլորատօ	4235	Գէտօ	1243	Լորէնզօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են:
Վասօ շոգենաւը, նաւապետ Կրին:
Ալէքօ » » Ուէպսթըր:
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին:
Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Ըլըկ, ամսոյս 27ին:
Ալյաւօ » մայիս 3ին:
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22—24, Քէլչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա 377

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԷՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանուղ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիեան	10500	Ֆլաւիա	3500
Արմէնեան	10500	Էմբրէչբրէ	3500
Քէստրեան	10500	Արմ.ըն	3000
Լանքաստրեան	9000	Ալճէրեան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Ապուլեան	3500
Կոլոմպիան	8000	Ասթէնեան	2500
Կորնիշեան	8000	Անատոլեան	2500
Կանատեան	8000	Թեսալեան	2500
Ֆլորենթեան	8000	Լէսպեան	2000
Սալէրնեան	3700	Մինօ	900
Վալօնեան	3700	Օթօրօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լեփանթօ	90
Ծագրեան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը պլուր փոխադրելու եւ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրաւէրագիրը շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
ԷՏՎԱՐ ՀԱՑՈՆՏԻՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
800

Արտօնատէր, ԶԱՐԵՀ ՆՈՒԽՈՒՐԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (41)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ը.

ՈՒՐ ՌՈՒԲԷ ԿԸ ԿԱՐԾԷ ԳՏԱԾ ԸԼԼԱԼ ԻՐ ՊԶՏԻԿ ՔՈՅՐԸ

Երկար ատեն կար որ այդ տեսակ ընթացքի մը մէջ չէր գտնուած:

Մատլէն՝ կը սկսէր հաւատալ թէ հրաշք մը տեղի կ'ունենայ:

Յանկարծ տեսաւ որ Ժան դուրս կ'ելլէ:

—Է՛հ, վերջապէս ասկէ աւելին ալ չեմ կրնար պահանջել անկէ, մտածեց խոհական, ապահովաբար գաւաթ մը բան խմելու կ'երթայ կոր... թող այդքանը խմէ, հոգ չէ:

Ժան դուրս ելածին պէս սկսաւ դողալ բոլոր մարմնովը: Անանկ կը կարծէր թէ սարիկաններ ինկած են ետեւէն, եւ թէ մէկ վայրկեանէն միւսը զինքը պիտի ձերբակալեն:

Խիղճը կը տանջէր զինքը: Կը զգլար՝ պանքաթամները վերցուցած ըլլալուն: Ապահովաբար լաւ գործ մը չէր ըրած:

Բայց յանկարծ, ամէն բան մոռցաւ նորէն, կրկին իր ընելիք չահուն գաղափարը գրաւեց զինքը:

Ի՛ր գլէրը երազեց՝ եւ չլուսաւ գինետան ուղղուեցաւ:

Հազիւ թէ մտնեցած էր, Լեթիէն իրեն ընդ առաջ վազեց, ձեռքը գանուող թուղթ մը երերցնելով:

— Տե՛ս, պօռաց անոր, տե՛ս, հեռագիրը:

Ու ձեռքի թուղթը անոր տուաւ:

Ժան Կլէրօ հեռագիրը առաւ, եւ անոր վրայ կարդաց այն վեց ձիերուն անունը՝ որոնց բաղդին խաղալ կ'առաջարկէր Լեթիէն:

Ժանի գոյնը նետած էր: Ձեռուըները կը դողային:

Այդ վայրկեանին, խենթենալը բան մը չէր իրեն համար: Աչուըները խուլոր խուլոր բացած էր, եւ չէր կրնար զանոնք բաժնել հեռագրին վրայէն:

Ժան Կլէրօ պարզապէս հմայուած էր այդ գաղափարէն:

—Ի՞նչ պիտի ընես, ըսաւ Լեթիէն անձկապարանքով, պիտի չահակցի՞ս թէ ոչ... եթէ մերժելու ըլլաս, ես ուրիշի մը պիտի դիմեմ, ժամանակ չունիմ աւելի երկար սպասելու:

—Ո՛չ, չեմ մերժեր, ըսաւ Ժան, չահակցինք:

—Լա՛ւ, մնջեց Լեթիէն:

Եւ անձկապարանքով սկսաւ գոհացնել յաճախորդներուն խնդրանքները:

Ժան Կլէրօ տուն դարձաւ ցերեկուան ճաշը ընելու:

Այդ պահուն իսկ եթէ երբեք Մատլէն երեւան հանած էր գողութիւնը, Ժան եռ պիտի տար վերցուցած պանքաթամները, հակառակ այն փառաւոր չահերուն՝ որոնցմով Լեթիէն շլացուցած էր զինքը:

Բայց Մատլէն կրկին վստահութիւն գոյացուցած էր ամուսնին վրայ, եւ մըտքէն անգամ չէր անցուցած պանքաթամներուն գտնուած տեղին վրայ աչք մը նետել:

Նախաճաշի միջոցին՝ Ժան ալխատեցաւ զուարթ երեւալ:

Կինն ըսաւ իրեն.

—Ժա՛ն, վաղը պէտք է որ տունը մնաս, որպէս զի կարենամ Բարիզ երթալ:

—Անշուշտ, կրնաս ապահով ըլլալ, ըսաւ իր կարգին պարտիզպանը:

Միւս կողմէ, կարծես թէ կրակի վըրայ նստած էր:

Անհամբերութենէն կ'եռար:

Վերջապէս, պատրուակ մը գտաւ, անանկ հաւատացուց թէ քաղաքը գործ մը ունի, եւ անձկապարանքով դուրս ելաւ:

Ժան՝ ուղղակի ձիարշաւի դաշտը ուղղուեցաւ:

* * *

Իրիկունը, Ժան Կլէրօ տուն վերադարձաւ սոսկալի կերպով գինով վիճակի մը մէջ:

Բարկացած էր, կը թոթովէր մոլեգնութեամբ.

—Ա՛հ, սրիկաները... ամէն բան չա՛տ լաւ կարգադրած էին... բայց երկու ձիու վրայ ապահով էի թէ պիտի չահիմ... ա՛հ, անպիտանները... զիս խաբեցին... պէ՛տք է սպաննել այդ կարգի սրիկայութիւններ... ո՞վ պիտի հոգէ բոլոր այս խաբեբայութեանց վրայ:

Միւս խօսքերը պարզապէս անլսելի մնացին յիշոցներու պատճառաւ:

Ժան՝ թիկնաթոռի մը վրայ ինկաւ, եւ երկու ձեռքերը տարածեց սեղանին վրայ, ընկճուած երեւոյթով մը:

Մատլէն բոլորովին գունատած էր:

Բարկութեամբ անոր մօտեցաւ, բռնեց մազերէն, գլուխը ցնցեց եւ հարցուց.

—Ի՛նչ, նորէ՛ն խաղացիր...

Ժան՝ գազանային աղաղակ մը միայն արձակեց իբր պատասխան:

—Եւ կորսնցուցիր, անանկ չէ՞, չարունակեց Մատլէն:

Ժան ոտքի ելաւ, պարապ գրպանները դուրս դարձուց եւ ըսաւ՝ իբր թէ երազի մէջ:

—Ջիրպչաւին վերջնական արդիւնքը... հինգ փորձ չմնաց վրաս... բայց հոգ չէ... ես վիճակս խաղացի... կենա՛ց, Լեթիէն...

Մատլէն սկսաւ դողալ:

—Դրա՛մը ուրկէ գտար, որո՞ւն դրամով խաղացիր, կը մտածէր ինքնիրեն:

Յանկարծ, լոյս մը ծագեցաւ մտքին մէջ:

Շիտակ դարակին քով վազեց, բացաւ, եւ հասկցաւ իրողութիւնը:

Մատլէն սոսկալի աղաղակ մը արձակեց: Ձեռքը գլխուն տարաւ, եւ կռնակի վրայ գետին ինկաւ, անկենդան զանգուածի մը պէս:

* * *

Վեց օր ետքը, երբ Ֆրանսուազ Պօտուէն Իվօնի հետ, Մատլէնի եկաւ, զարմացմամբ տեսաւ որ դրացիները իրենց տան առջեւը հաւաքուած կը խօսակցէին խորհրդաւոր ձեւերով:

Անցած միջոցին կնոջ մը ձայնը առաւ:

—Բայց, կ'ըսէր, բժիշկը յայտարարեց թէ ալ բնաւ պէտք չէ յոյս դնել:

—Ի՜հ վերջապէս, պատասխանեց միւսը, այս տեսակ հիւանդութիւնները զարմանալի են, մարդ չի կրնար որոշ բան մը ըսել:

—Ժա՞նն ինչ կ'ըսէ, ընդմիջեց ուրիշ մը.

—Խեղճ մարդը չի խօսիր անգամ, ցաւէն անբանացած է:

Ֆրանսուազի սիրտը սեղմուեցաւ անձկութենէ:

—Ներողութիւն, տիկիններ, ո՞վ է հիւանդը, հարցուց անհանգստութեամբ:

Խօսող կիներէն առաջինը իրեն դարձաւ, եւ սկսաւ ուշադրութեամբ դիտել զինքը:

Ֆրանսուազ Իվօնը թեւերուն մէջ առած էր:

Հաստ քող մը սակայն կատարելապէս ծածկած էր պզտիկին դէմքը:

—Կեցէ՛ք, ըսաւ միւսը, ես ձեզ պիտի ճանչնամ, դուք մայրը չէ՞ք այն պզտիկին՝ որ կաթի տրուած էր Վիքթուար Օպրիի քով:

—Այո՛, մնջեց Ֆրանսուազ տխրութեամբ:

—Լա՛ւ ուրեմն, բարի տիկին, Վիքթուարի դրացիին վրայ կը խօսէինք, որ բարի Մատլէնին...

—Մատլէն Կլէրո՞... ա՛ն է հիւանդը... եւ ծանր վիճակի մէջ, գոչեց Ֆրանսուազ:

—Այո՛, պատասխանեց խօսակիցը եւ այնքան ալ ծանր վիճակի մէջ որ թերեւս չկարենայ մինչեւ առտու դիմանալ... հիւանդութեան սկսելէն ի վեր գլուխը չէ վերցուցած... բժիշկները կ'ըսեն թէ ուղեղային տենդ մըն է... խեղճ կինը խենթեցածի պէս բան մըն է եւ մարմարէ մը չափ կը տանջուի...

(Շարունակելի)